Štev. 168 Posamezna številka 20 stotink V Trstu, v nedeljo 22. avgusta 1920 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLV

izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana [illegible] sprejema, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni [illegible] Gon. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskar [illegible]. — Naročnina znaša na mesec L 6.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Jadran -- vzrok bodoče vojne

Lujo Vojnović je objavil v francoski reviji »Le monde nouveau« razpravo o rimskem paktu. V tej razpravi dokazuje med drugim, da more jadransko vprašanje v primeru, da se ne reši pravično, postati vzrok bodoče vojne.

»Jadransko vprašanje — piše Vojnović — je polje, na katerem mora duh mednarodne strpnosti in sporazuma dobojevati svoj veliki boj s starim duhom svetovnega imperijalizma. Če bi jadransko morje, na katerem se srečujeta dva sveta, dve kulturi in dve politični koncepciji, dve socijalni obliki, prišlo v oblast samo enega, močnejšega naroda, ki prebiva ob njem, bi nevarnost postala tolika, da bi se ne mogla odvrniti drugače nego z orožjem.

Že v sami težnji Italije za aneksijo Trsta leži kal te opasnosti. **Italijani se popolnoma neopravičeno bojo političnega panslavizma.** Po drugi strani pa hoče današnja Italija za vsako ceno oteti Franciji gospodstvo Sredozemskega morja. Težnja za tem gospodstvom je pravzaprav glavni diplomatski vzrok vsega jadranskega vprašanja. In povsem naravno je, da bi bila prva posledica te nove italijanske orijentacije težnja za tem, da postane Italija edina gospodarica nad Jadranom. Njenemu bodočemu sporazumu z Nemci bi služila Trst in Reka kot luki bodočega politično gospodarskega italijansko-nemškega konzorcija, kateremu bi se sčasoma pridružila še Madžarska.

Tej opasni koncepciji svetovne politike zoperstavljajo Jugoslovani povsem drugo koncepcijo. Zanje, kakor tudi za vse zapadne Slovane, je os svetovne situacije v Franciji. S tega stališča presojajoč položaj, izključuje Vojnović vsako možnost kakoršnegakoli konstruktivnega sporazuma med Francozi in Germani sedaj in v bodočnosti. Naravno. Vsi, ki še niso izgubili nade v možnost svetovnega miru, želijo, da dobi poleg Anglije in Francije v antanti dostojno mesto tudi Italija. Toda Italija tega noče imeti. Italija hoče za vsako ceno igrati vlogo velesile — tudi potem, ko je slepo služila bivši trozvezi. Zato se je Italija spustila v pustolovščine, ter misli, da na ta način najlaže doseže svojo večino. Če je ta njen račun, ki stremi za tem, da povzroči na vzhodni obali Jadrana čimvečjo zmedo, srečen, se ne da reči. Vsekakor pa spominja sedanja vloga Italije zelo na politiko bivše habsburške monarhije.«

* * *

Lujo Vojnović je v zgornjih razmotrivanjih postavil jadransko vprašanje v pravo luč in je dobro označil, odkod izvirajo vse težkoče, da ne more priti do nobene rešitve: da namreč Italija teži po neomenjenem gospodstvu v Sredozemskem morju, do katerega naj bi ji predvsem pomagala popolna oblast nad jadranskim morjem. Z njo bi **Italija gospodarsko in politično obvladala ves Balkan,** ki bi ne postal drugega, nego najbolj pripravno ozemlje za italijansko ekspanzivnost. S posestjo Trsta, Pule in Reke bi imela v rokah najtrdnejša oporišča za tako politiko v severni Adriji; srednjo Adrijo bi poleg Jakina obvladoval Šibenik in dalmatinski otoki, a vrata v svet — Valona in Brindisi. Načrt je preenostavno in preslabo prikrit od sentimentalno-čustvenih izjav raznih italijanskih ministrov za zunanje stvari, od Sonnina do danes, da bi ne bil očiten na prvi pogled tudi onemu, ki nima posla z »višjo« politiko.

Toda to je samo ena plat zamotanega položaja, ki je z ustanovitvijo jugoslovenske države **dobil popolnoma novo politično ozadje.** Postalo je izključeno, da bi se ta **predvojni** načrt Italije mogel uresničiti brez težkih in usodepolnih posledic za bodoči razvoj nove politične konstelacije na jugu Evrope. Jugoslavija se nikakor noče odreči zadostnih in varnih pristanišč in svobodnega izhoda v svet, ker bi sicer polsopala politično in gospodarsko svobodo, ki si jo je komaj priborila. In ta volja Jugoslovenov do samoohranitve, do samostojnega državnega življenja in do gospodarskega razvoja je trčila ob zgoraj omenjeni italijanski načrt. V tem tiči glavni vzrok, da se jadransko vprašanje po dveh letih neprestanih posvetovanj in »rešitev« še do danes ni rešilo; in to v **največjo škodo obeh narodov ob Adriji.**

Ali najdejo pravo formulo, ki naj ustvari trdno podlago za italijansko-jugoslovenski sporazum in ki naj izključi vsako možnost bodoče vojne? Možnost tega leži le v tem, da **se politične in gospodarske interesne sfere urede potom pravičnega dogovora, ki naj zavedno zakoplje vsako imperijalistično težnjo predvojnih političnih ideologij!**

Kar se pa tiče Vojnovićevega mnenja, da je za vse Jugoslovene os svetovne situacije v Franciji, smatramo to le kot nekak neroden poklon francoskim prijateljem. V resnici teži politika vseh novih slovanskih držav v popolnoma nasprotno smer: **da se v osrčju Evrope osnuje mogočna slovanska Zveza,** ki bo popolnoma prosta vsakega vpliva zapadnih velevlasti in ki dovrši ono delo za ves politični in kulturni svet, na katerega pripravljata vse Slovanstvo zgodovina in razvoj sedanjih dogodkov. **Zveza med Jugoslavijo in Češkoslovaško je temeljni kamen tej novi politični smeri,** kateri se gotovo pridruži tudi Poljska, ko se reši entantinih verig in v kateri tudi Rusija ne bo mogla in ne hotela izostati, ko končnoveljavno uredi svoje notranje stvari.

To je naše politično uverjenje; in dogodki, ki niso več daleč, dokazujejo, da smo bili na pravi poti.

Terorizem

Če človek motri razmere, v katerih živimo v »Julijski Benečiji«, mora priti do zaključka, da ne živimo v kulturni državi, kajti krivice, ki jih moramo prestajati dan za dan, trpljenje, ki je moramo prenašati, je vzkipelo do vrhunca. Pod najbolj barbarskimi avstrijskimi cesarji naš narod ni toliko trpel kakor pod oblastmi svobodoljubne Italije. Absolutizem ruskih carjev, paševanje turških sultanov je bilo milo vladanje v primeri z »odrešitvijo in »svobodo«, ki nam jo je prinesla zasedba.

Vse železniške postaje so nam prekrstili, tako, da se človek kar ne izpozna več v novi babiloniji; in če vprašaš železniškega uradnika pri blagajni voznico in imenuješ postajo tako, kakor so jo tisoč let nazivali ne le Slovenci, **ampak tudi Italijani in Nemci,** ne dobiš listka, ne smeš potovati in uradnik te dostikrat opsuje; če pa prosiš voznico v slovenskem jeziku, in to v okrajih, **kjer je 100% prebivalstva slovenskega,** pokliče uradnik orožnike in te da aretirati. To se dogaja v letu 1920 pod svobodoljubno vlado gospoda Giolittija!

Vsak dan prihajajo v Trst na stotine in tisoče Slovencev po opravkih, a po prepovedi fašistov ne smejo v Trstu slovensko govoriti, ne s Tržačani, niti med sabo. Noben gostilničar in noben trgovec jim ne sme postreči, in gostilničarju in trgovcu, ki bi se pregrešil proti temu zakonu, se hiša požge, inventar se razbije. Orožniki pri svem tem ne nahajajo zadostnega vzroka, da bi intervenirali, da bi napadalce in razbijalce aretirali ter branili napadenca in njegovo lastnino, ker se poskrijejo, in če jih kedo naših kliče na pomoč, nimajo časa, da bi intervenirali.

Naše šole nam je vlada zaprla! Ne le v Trstu, v Pazinu, v Gorici in Puli, ampak tudi po deželi, koder ni niti enega Italijana. Naše šole so ali poitalijanili, ali pa — kakor po večini — jih niso sploh otvorili. Ljudstvo, kjer po celih občinah nismo imeli niti enega analfabeta, je brez šol; ljudstvo naj se izvežba v analfabetizmu kakor v južni Italiji! Ali so to znaki kulture? In mi moramo molčati! Saj je rekel Giolitti, da je njegova vlada pravicoljubna!

Avstrijski žandar, barbarski sluga barbarske države, ni nikdar nikoga aretiral, ako ni imel vzroka, navedenega v zakonu. Sedanji orožnik ne pozna ne avstrijskega ne italijanskega zakona, on te zapira po svoji volji, on te izpušča iz zapora po svoji volji, on te poljubno tudi preteplje. Avstrijski žandar se je držal pač zakona, ker je vedel, da je odgovoren za protizakonito aretacijo. A laški orožnik? Komu je odgovoren? Dejstva tekom dvoletne okupacije kažejo, da je orožnik sam svoj sodnik in da ni nikomur odgovoren. To ni fraza, to je golo dejstvo. Zanj ni zakona, zanj ni odredbe, zanj je merodajna edinole njegova volja. Ti orožniki ne razumejo našega jezika, zato potrebujejo ovaduhov. Kje jih iščejo in najdejo? Med izvržki vsake vasi, navadno v osebi kake izprijene ženske. Ta sodi, kdo je pošten, kdo ne; ta odločuje, komu gre potni list in komu ne! Gospod Giolitti! To niso natolcevanja, to so bridke resnice vsakdanjega dne!

O da bi smeli govoriti vi vsi, ki ste se v ječah zvijali od udarcev: to bi bil strašen glas, ki bi ga čuli do Rima! Da bi smeli vi vsi, ki ste krvaveli, stopiti pred gospoda Giolittija: to bi nas bila velika armada! A treba molčati, saj je senator Hortis v Rimu izrekel besede: »Gli slavi hanno sentito tutta la dolcezza del nostro regime«. (»Slovenci so občutili vso sladkost našega vladanja«).

Ob nedeljah se zlikovci razkropljajo po deželi, kjer smejo insultirati slovenske šege, naš jezik, naše zastave, naše osebe. Če se pa kdo naših brani, ga orožniki zapro!

Zlikovci smejo — ob pasivnem vedenju vlade — po Trstu plakatirati lepake z besedilom, ki ščuva Lahe proti Slovencem; prirejajo demonstracije proti mirnim Slovencem, a orožniki se za to ne zmenijo. Ako govoriš slovenski in te čujejo zlikovci, ti takoj pomolijo grozečo pest pod nos, najmirnejši mej njimi te insultirajo. Policija dobro, predobro pozna vse zlikovce, a kdaj jih je še poprašala, če imajo dovoljenje, da po mestu nosijo orožje, če sploh imajo orožne liste? Slovenci smo po mestih dobesedno »vogelfrei«.

Po naših občinah je vlada odstranila župane in nastavila je povečini mlade komisarje, ki so pravi grobokopi gospodarske dobrobiti naših občin. Ti komisarji se v odredbah, v upravi ne drže ne laških, ne avstrijskih zakonov, ampak vladajo po svoji volji. Na ta način more jo občine propasti.

Vlada je nastavila po glavarstvih komisarje, davkarje, sodnike, ki ne poznajo ne ljudstva, ne njegovih šeg, ne jezika. Po kalabreških razmerah presojajo ti gospodje naše razmere in tako vladajo, upravljajo, sodijo. Za vso učenost in modrost teh ljudi zadostuje, da je eden mej njimi povedal: »Kras je zares žalosten, samo kamenje. Pa mi uredimo vse prav. V par letih boste videli naše čudeže. Kamen je izvozimo, magari v morje in Kras bo ena sama lepa zelenica«. Kako najivno! Iz komisarijatov letajo dan na dan odredbe na podrejene urade, a vse te odredbe pričajo o popolni nezmožnosti teh funkcijonarjev, da bi upravljali našo deželo. Kar pa je smešno, je dejstvo, da odredbo, ki jo danes izdajajo, jutri prekličejo. Je-li taka uprava resna?

Kakor da bi ne zadoščala strogost civilnih sodišč, so postavili v našo deželo vojni tribunal, kjer obsojajo (po katerih zakonih?) reveže v ječe na pet, deset in več let. Koliko vzdihovanja, koliko trpljenja, koliko solza!

Naše občinske in druge urade silijo, da italijanski uradujejo, kar je protizakonito, protinaravno in protičloveško. Naši železničarji, ki so hodili po osem in več let v šolo, ki so politično zreli, ki so prečitali cele biblioteke knjig, ti železničarji za laške delovodje ne znajo ne pisati ne brati; reveži se morajo za vsako malenkostno pisanje, za vsako pobotnico (ki mora biti vsled odredb laških delovodij italijanski spisana) zatekati k drugim osebam. Na stotine so jih bili spisali, a zdaj je vse njih šolanje zaman. Koliko ponižanja, koliko trpljenja!

In na vse to naše gorje si upa vlada trditi in razglaševati po svetu, kako da je — v nasprotju z avstrijsko vlado — pravična in dobrohotna napram Slovencem! Mi dobro vemo in smo trdno prepričani, **da bi italijanski narod vse te brezmejne krivice, ki se nam gode, najostrejše sodil in obsodil,** če bi le vedel zanje. **Mi dobro vemo, da bi najplemenitejši Italijani v kraljestvu z ogorčenjem protestirali proti vsemu, kar se na zasedenem ozemlju dogaja v imenu Italije in njene kulture!** Zato naša vera v boljše dni ni ugasnila, zato naše **nezmajno zaupanje v pravicoljubnost italijanskega naroda,** ki je sam bridko okusil okove stoletnega tiranstva, **nikakor ni zamrlo.** Ne, nasprotno, delali bomo z vsemi našimi močmi na to, da se izloči iz privatnega in javnega življenja vse sovraštvo, ki zastruplja mir in spravo obeh narodov ob Adriji, sovraštvo, ki izvira predvsem iz tega, **ker se nam krati vsaka politična, narodna in kulturna svoboda!** Kako morete zahtevati od nas, naj poljubljamo bič, ki nas tepe? Mi nočemo in ne zahtevamo ničesar, kar bi ne temeljilo v pravici in ljubezni, zato dajte nam vse, kar ste nam vzeli in kar nam gre po naj primitivnejših božjih in človeških zakonih, kajti predpogoj miru je: **pravica!**

Člen 92

Mnogi naši rojaki se pritožujejo, da morajo tako od strani sodeželanov italijanske narodnosti, kakor tudi v raznih uradih poslušati očitanja radi njihovega političnega mišljenja in narodne zavesti, češ — sedaj je ta dežela pod Italijo in Vi se morate temu podvreči. Narodna ravnost za izdajstvo in upornost, ki jo je treba ravnost za izdajstvo in upornost, ki pa je treba s silo pollačiti.

Vsè te svoje rojake in sploh vse, ki imajo opravit zlasti z uradi, opozarjamo na člen 92. saintgermainske mirovne pogodbe, sklenjene dne 10. septembra 1919 med ententnimi državami in Avstrijo. Ta člen se glasi:

»Nobenega prebivalca ozemelj nekdanje avstro-ogrske monarhije se ne sme vznemirjati in nadlegovati radi njegovega političnega vedenja od 28. julija 1914 do končnega priznanja suverenitete na teh ozemljih ali pa radi uredítve njegove državne pripadnosti na podlagi te pogodbe.«

To pogodbo je podpisalo tudi zastopništvo italijanske vlade, italijanski kralj jo je ratificiral in italijanski parlament jo je nedavno odobril in dovršil njeno izvršitev. Njena veljava in obveznost je torej, zlasti, kolikor se tiče Italije, neopovrečna. Italijanska vlada in italijanske oblasti so dolžne, jo spoštovati in izpolnjevati, celo bolj nego lastne zakone, ker lastne zakone lahko premeni ali prekliče italijanska zakonodajna oblast, kadar se ji zdi primerno, pogodba pa se ne da enostransko ne premeniti ne preklicati. In ne samo oblasti same jo morajo spoštovati, temveč one imajo tudi dolžnost skrbeti za to, **da jo spoštuje in izpolnuje vsakdo, ki prebiva na ozemlju, katero upravljajo italijanske oblasti!** Saj se je vendar cela ententa skozi vso vojno sveto zaklinjala, da se morajo mednarodne pogodbe spoštovati in da se ona bojuje ravno za to, da izsili od svojih sovražnikov to spoštovanje.

Nedavno je italijanski ministrski predsednik Giolitti priznal v zbornici, da suvereniteta glede Julijske Benečije še ni urejena. To vemo tudi mi, ker nam je znano, da je državna pripadnost naših krajev še vedno sporno in neurejeno vprašanje. Jasno je torej, da nam Slovencem na Primorskem našega političnega obnašanja ne sme nikdo očitati in oblasti imajo dolžnost, ščititi nas pred vsakim, tudi najmanjšim preganjanjem. — Kaj preganjati! Niti vznemirjati ali nadlegovati nas ne smejo!

Rojaki! Sklicujte se vedno in povsod na ta člen! Povejte njegovo vsebino vsakomur, ki bi vas skušal nadlegovati radi vašega slovenstva in vstrajajte vedno in povsod na svojih pravicah! Zdi se, da italijanska vlada ni še poučila tukajšnjih uradov o vsebini tega člena. Povejte to torej vi vsakomur, ki bi dokazal s svojim obnašanjem, da je ne pozna!

*

Dobro je pogodila »Goriška Straža«, da je opozorila našo javnost, na gori navedeni člen saintgermainske pogodbe. Kajti, kar vse se dogaja na vseh koncih in krajih zasedenega ozemlja, so sami udarci v obraz določbam onega člena. Pa ne le, da se maščujejo nad našim ljudstvom radi njegovega političnega vedenja — ki pa v resnici ni bilo nikdar sovražno italijanskemu narodu, ampak je to ljudstvo vodilo borbo le proti izvestni politični struji med Italijani, in sicer **prisiljeno v to od sovražnega vedenja iste stranke** — marveč kličejo na maščevanje nad nami tudi radi činov avstrijskega režima!! »Nazione« je rekla n. pr. kar naravnost, da se Italiji ni treba plašiti niti činov, ki bi bili v nasprotju z vsemi mednarodnimi pravili! In saintgermainski dogovor z navedenim 92. členom je menda tudi mednarodna pogodba! »Nazione« napoveduje torej odkrito, da ne bodo spoštovali tudi saintgermainske pogodbe, podpisane od Italije, odobrene od italijanskega parlamenta in ratificirane od italijanskega kralja! In da glas v rečenem listu, ni morda samo glas kake posamezne razpaljene glave: to pobrjalo — posebno v zadnjih časih — vsi dogodki na zasedenem ozemlju, posebno pa po večjih mestih. Nespoštovanje do mednarodnih pravil in določeb — parola lista »Nazione« — se izvršuje tu v praksi na grozovit način. Ali na korist in v ugled Italije pred svetom — o tem naj bi razmišljali na governatoratu v Trstu in pa mogočniki v Rimu, če — se zavedajo svojega dostojanstva in odgovornosti, ki jih obremenja kot predstavitelje države pred vsem svetom.

Desno krilo ruske vojske se še vedno umika

Brest-Litovsk ni še padel. - Rusko napredovanje v Galiciji. Pogajanja v Minsku se nadaljujejo.

Rusko poročilo

CURIH, 21. (S.) Neka radiobrzojavka iz Moskve z dne 20. t. m. vsebuje sledeče poročilo: V odseku Tlonsk in Cehanov se nadaljujejo hudi boji. V varšavskem odseku se borijo naše čete s sovražnikom severno od Viškova in Stanislavska. Pri Brest-Litovsku se bijejo boji na črti zapadnega Buga. Pri Lvovu razvijajo naše čete svojo ofenzivo. Po zavzetju Slinani so napredovale z bojem. Pri Tarnopolu smo prekoračili reko Stripo in napredujemo v zapadni smeri. V krimskem odseku pri Oreškovu so zasedle naše čete po hudih bojih Vasiljevski. Zajeli smo en oklopni vlak. Boji se nadaljujejo. Na kavkaški fronti se je sovražnik izkrcal na obali Ozovskega morja.

Brest-Litovsk ni še padel. Rusi se naglo umikajo proti Bjelostoku

VARŠAVA, 20. (S.) Neko uradno poročilo pravi: Poljske čete, ki so krenile iz Demblina, so zasedle mesto Sielce. Poljaki so prišli do Buga nad Brestom-Litovskim. Oni branijo to reko in se skušajo združiti z vojsko, ki napreduje med Narevom in Bugom, da bi presekli sovražniku pot od Varšave k Bjelostoku, po kateri se umiče v velikem neredu. Poljsko desno krilo je prišlo na ta način do brest-litovskih utrdeb. Na južni strani je en del moči prešel črez Bug v smeri proti Kovelu in na ta način se je poljska vojska osigurala proti morebitnemu napadu ob njenem boku. Poljske operacije podpira v tem kraju ena ukrajinska divizija iz prostovoljske vojske generala Balahoviča. Ta divizija je bila ostala v Polesju vzhodno od Brest-Litovska na zadnji straži proti boljševikom v njihovi zadnji ofenzivi. Boljševiška posadka, ki drži trdnjavo, je na ta način odrezana z vseh strani. Severovzhodno od Varšave v odseku Buga in Nareva nadaljujejo Poljaki, ki so vzeli v naskoku mostobran Pultusk, svoje napredovanje proti Ostrolenki. Ta manever grozi izravno edini poti, ki preostaje za umikanje četam, ki se nahajajo v odseku Mlave in Soldana in katere preganjajo druge poljske čete, ki so zbrane na črti Modlin-Gdansko.

Rezultati poljske protiofenzive

LONDON, 20. (S.) Reuterjeva agencija objavlja brzojavko iz Varšave z dne 19. t. m., glasom katere je položaj v Poljski takšen le: Poljska protiofenziva se razvija z velikim uspehom. General Skorski je zasedel Pultusk. Poljaki so zajeli v tem odseku 3000 vojakov, 5 topov in 70 strojnic. Jugovzhodno od tega odseka so Poljaki dosegli črto, ki gre od Minska črez Marsovicki, Sjedlec, Kjedrzyrdez in Slawatycza. Ujeli so 5000 mož ter zaplenili 20 topov in mnogo materijala. Popolnoma so uničili 50. boljševiško divizijo in poškodovali 57. divizijo. Poljska protiofenziva se nadaljuje v odseku Kanonka in Torsk.

Boljševiški napadi proti Vrangelu ponesrečili

CARIGRAD, 20. (S.) Glasom nekega uradnega poročila so se boljševiške operacije na levem bregu Dnjepra ponesrečile. Rdeči so zbrali veliko moč v borislavskem in kersonskem okraju prešli so reko in se napravili proti Perepoku z namenom, da obkolijo tam od treh strani vojsko generala Vrangela. V istem času so napadli v smeri proti Oreškovu. Ko je general Vrangel razumel njihov načrt, je prešel v protinapad, je vzel Alevski in pognal rdečo armado na drugi breg reke. Pri umikanju je zapustil nasprotnik bogat plen.

General Vrangel kupčuje z žitom

LONDON, 21. (S.) Reuterjeva agencija objavlja sledečo vest: Odbor za osvoboditev Rusije je dobil brzojavko z dne 13. avgusta, v kateri se javlja, da se vršijo na fronti generala Vrangela boji, ki se raztezajo od Tokmaka do Dnjepra in ob Dnjepru samem. General Vrangel je kupil za 20 milijonov rubljev žita. Žito bo prodal v inozemstvo in na ta način bo mogel nakupiti najneobhodnejše potrebe za Krim.

Ruske oblasti v Odesi obdržale dve francoski ladiji

PARIZ, 20. Pred kratkim so pripluli štirje parniki z vračajočimi se ruskimi podaniki iz Francije v Odeso. Dva parnika sta bila francoska, a dva sta bila last bivšega ruskega cesarstva. Ruske oblasti so obdržale dva francoska parnika, ker sta baje pripeljala orožje za generala Vrangela. Poveljnik francoskega brodovja na vzhodu je poslal v Odeso tri križarke, ki imajo nalog, da se vsidrajo pri ujetih ladjah in da izposlujejo njuno osvoboditev.

Druga seja rusko-poljske konference

Poljakom so bili ruski pogoji uradno sporočeni.

PARIZ, 21. (S.) Neka radiobrzojavka iz Moskve z dne 19. t. m. javlja, da se je vršila druga seja konference v Minsku. Poljakom so bili sporočeni ruski pogoji, ki so isti, ki so bili objavljeni na podlagi londonskih izjav.

Pogoji so v splošnem isti, kakor jih je sporočilo rusko odposlanstvo v Londonu angleški vladi, in sicer:

1. Rusija, ki se pogaja tudi v imenu Ukrajine, priznava neodvisnost Poljske in njeno pravico, da se vlada po svoji volji;
2. Rusija se odreka vsake vojne odškodnine;
3. vzhodne poljske meje bodo one, ki jih je predložil lord Curzon k temu še ozemlje vzhodno od Bjelostoka in Holma;
4. Poljska bo znižala število svoje vojske na 50.000 mož, ta vojska, sestavljena od vojakov, ki ne bodo služili več nego eno leto, bo ojačena z oboroženo delavsko milico, kateri bo poverjeno vzdrževanje reda;
5. demobilizacija mora biti dokončana en mesec po podpisu mirovne pogodbe;
6. vse orožje, izvzemši ono, ki je potrebno za oborožitev 50.000 mož, se bo izročilo Rusiji, ki bo poskrbela za oborožitev delavske milice;
7. Poljska ne bo dovolila, da se uporabi njeno ozemlje za kako akcijo proti Rusiji ali Ukrajini;
8. sovražnosti se ustavijo 72 ur po podpisu pogodbe;
9. ruske čete ostanejo, kjer so, poljske se bodo umeknile 60 km nazaj, in vmesno ozemlje bo nevtralno in pod nadzorstvom mešane komisije in posebno komisij, imenovanih od delavcev;
10. ruske čete se bodo umeknile tekom poljske demobilizacije, tako da bo ostalo ob meji na koncu samo 200.000 mož.
11. Poljska bo morala vrniti zaplenjeni in popraviti pokvarjeni materijal;
12. Poljska mora dati zemlje svojim državljanom, ki so izgubili sinove tekom vojne;
13. Rusiji se dovoli prost prehod skozi poljsko ozemlje in polna last železnic Bjelostok—Gajevo;
14. Poljska bo razpisala vojaško in politično amnestijo.
15. takoj po podpisu mirovne pogodbe bo Poljska objavila vse listine, ki se nanašajo na vojno z Rusijo.

Vtisk prvih poljskih zmag na francosko javno mnenje

PARIZ, 21. Vesti o poljski protiofenzivi in o prvih poljskih zmagah proti ruski sovjetski vladi so imele za posledico, da je ves strah pred ruskim pohodom nenadoma izginil, in se že z govostjo govori in piše, da je ruske vojaške moči konec in da je nemško upanje na razveljavljenje versailleske pogodbe padlo v vodo. Le redki so glasovi, ki svarijo pred prezgodnjim navdušenjem in opozarjajo francosko javnost na dejstvo, da so bile Judeničeve čete že pred Petrogradom, da so bile Denjikinove in Kolčakove čete dosegle že znatne vojaške uspehe, a so vendar končno doživele popoln poraz, in da so bile tudi poljske čete že pred Kijevom, a so se morale v zadnjih dneh omejiti na obupno obrambo poljske prestolnice Varšave, ter da se začasni in krajevni neuspehi ruske sovjetske vojske ne smejo smatrati za končni poraz, posebno če se upošteva dejstvo, da je bila vržena pri Varšavi z ruske strani v boj skoraj samo konjica sbarai brez vsakega topništva, a predvsem brez težkih dopov. Zanimivo je medtem, kako francoski general Weigand, vrhovni poveljnik poljske vojske, odklanja vsako zaslugo za zadnje poljske uspehe, ki jih pripisuje edino le vrednosti in morali poljske vojske, njegove trditve odgovarjajo bržkone deloma resnici, kajti gotovo se ne more utajiti, da se je združil ves poljski narod v očigled skrajne nevarnosti, čeravno ni gotovo odobraval pohoda poljske vojske na Kijev, ki je imel zopet za posledico združitev vseh slojev in strank ruskega naroda za obrambo domovine pred poljsko poplavo.

»Information« objavlja poročilo svojega poročevalca, ki je imel pogovor z generalom Weigandom, kateri mu je izjavil to le:

»Sijajna poljska zmaga bo imela neocenljiv vpliv na mednarodni položaj. Ona je utrdila poljsko državo, katere obstoj je neobhodno potreben za varnost Francije. Nemčija, ki je že upala, da bo vzpostavila izravne stike s sovjetsko Rusijo in vrgla rdečo vojsko proti sovražniku onstran Rena, se bo morala, vsaj začasno, odreči upanja, da bi mogla na ta način razveljaviti versaillesko pogodbo. Če bodo mogli poljski poveljniki dobro izkoristiti zmago, sem gotov, da bo boljševiška vojska kmalu ob vsako veljavo.«

General je nato odklonil priimek rešitelja Varšave in rekel: »Ta zmaga, ki pomeni praznik za Varšavo, je poljska zmaga. Vojaške operacije so izvršili poljski generali po poljskem načrtu. Moja naloga, kakor tudi naloga drugih francoskih častnikov v poljski vojski se omejuje na izpeljnjevanje nekaterih vrzeli v podrobnem izvrševanju. Mi smo poizkušali sodelovati, kolikor smo bolj mogli, pri tem delu in nič več. Junaški poljski narod se je sam rešil. Francija ima preveč svoje vojne slave, da bi si mogla pripisovati še slavo, ki gre Poljski.«

Toda vkljub navdušenju za poljsko zmago, svarijo nekateri listi pred pohodom poljske vojske čez rusko mejo, ker bi jo znala v tem slučaju zadeti ista usoda, kakor pri prvem pohodu na Kijev. Tega mnenja je tudi »Temps«, ki bi hotel, seveda, ob tej priliki tudi opravičiti postopanje francoskih častnikov, ki so nasvetovali poljski vojski oni pohod. List pravi, da je šlo tedaj le za protiukrepe proti grozeči ruski ofenzivi in da je imel oni pohod samo defenzivne in nekakršnih osvajevalnih namenov. List, seveda, ne omenja poljskih zahtev po mejah iz 1872. —

Najbolj kočljivo vprašanje, ki nastaja vsled izpremembe vojaškega položaja na rusko-poljskem bojišču, je vprašanje, ali se bodo pogajanja v Minsku nadaljevala, ali pa prekinila, in če se bodo nadaljevala, ali bo Rusija vztrajala pri svojih pogojih, oziroma ali bo Poljska hotela nadaljevati pogajanja na dosedanji podlagi. V tem vprašanu se mnenja križajo, toda krogi, ki dobro poznajo razmere na Poljskem, smatrajo, da bo poljska vlada vložila vse sile, da čim prej sklene z Rusijo mir, kajti vsako odlašanje bi ji bilo le v škodo. Poljska se nahaja v zelo težavnem položaju. Prvič je njen zemljepisni položaj tak, da je vedno izložena na eni strani nevarnosti ruskega, a na drugi nevarnosti nemškega vpada, tako da si tu

njeni politiki niso na jasnem, kje je pravzaprav večja nevarnost. Tudi se ne sme podcenjevati razdelitve poljskega javnega mnenja v protirusko in protigermansko struio, katera poslednja bo gotovo prevladala, kajti Poljska bo gotovo uvidela, da se more oslanjati v svojem bodočem političnem delovanju le na Rusijo, ki je njena naravna zaveznica, katera ima že sedaj na Poljskem mnogo več oboževateljev, nego bi se moglo misliti na prvi pogled, in ki bi poljsko državo, če bi ji bila sovražna, lahko uničila, kadarkoli bi se ji zljubilo.

Na drugi strani bo morala Poljska, četudi bi se ji posrečilo zmagati Rusijo vojaški s pomočjo entente in predvsem francoske pomoči, ki je vkljub Weigandovi skromnosti vendar precej izdatna tudi v sedanjih bojih, če bi se ji torej posrečilo premagati Rusijo vojaški — kar nikakor ni gotovo in prej nemogoče, nego mogoče — bi bila Poljska v najbližji bodočnosti vendar prepuščena sama sabi in bi morala računati le na svojo moč v boju proti Rusiji **in tudi Nemčiji, ki bi postala v tem slučaju naravna ruska zaveznica,** in to zaradi tega, ker je ententa trajna vojaška in tudi politična pomoč zelo problematična z ozirom na dejstvo, da vlada med zavezniškimi državami sami že sedaj navzkrižje v njihovi ruski politiki. Obroč, v katerega ste hotele vkleniti Rusijo Anglija in Francija v obliki baltiških držav, je zelo krhek in je že počil na nekaterih krajih ter se v dogledni bodočnosti popolnoma razpoči, k čemur bo veliko pomagala tudi Amerika, ki baltiških držav že sedaj ne priznava. Poljska more računati le na pomoč francoske vlade, katera je odločna za nadaljevanje vojne proti Rusiji, kar pa bi mogla Poljska plačati — kakor omenjeno — s svojim obstojem.

Iz vsega tega sklepajo tukajšnji krogi, ki so se bolj poglobili v poljsko politiko, da bo poljska vlada, tudi pod pritiskom svojega javnega mnenja, zastavila vse mogoče, da se pogajanja v Minskem ne prekine'o in da dovedejo do končne sklenitve miru med dvema državama, ki bi z nadaljevanjem vojne le podpirali tuje koristi na njunem izkrvavljenju. Če se to mnenje uresniči, bo imela vojna, katero so vkljub vsemu opravičevanju vendar zakrivili nekateri neodgovorni poljski politiki, ki so delali proti narodovi volji, bo ta vojna imela vendar velik uspeh za obe vojujoči stranki: združitev ruskega in poljskega naroda na delu za vzajemno pomoč in odpor proti tujemu izkoriščanju njunih moči.

Francosko-belgijski spor zaradi dogodkov na Poljskem

Belgija ne dovoljuje prevažanja vojnega materijala skozi svoje ozemlje

PARIZ, 21. Francoska politika nasproti Poljski je prišla v navzkrižje tudi z Belgijo. Belgijska vlada je namreč pod pritiskom delavskih organizacij izjavila, da ne bo dovolila nikakršnega prevažanja orožja ali vojnega materijala, namenjenega na Poljsko skozi svoje ozemlje. Na podlagi tega sklepa je bil pred dnevi ustavljen na belgijski meji francoski transport s kakimi 800 konji, namenjenimi na Poljsko. Francoska vlada je takoj nato javila, da so konji namenjeni za poljedelstvo, a ne za vojsko, toda socijalistični minister Vandervelde, ki je bil dal ustaviti transport, je izjavil, da takoj odstopi, če bi njegovi tovariši ne hoteli spoštovati najstrožje belgijske nevtralnosti v rusko-poljskem sporu. Toda zdi se, da Francija ne bo pustila te zadeve kar tako. Agencija »Havas« je objavila vest, da je francoska vlada obvestila belgijsko vlado, da bo ustavila vsako pošiljanje železa v Belgijo. Seveda bi Belgija, ki je, kar se železa tiče precej odvisna od Francije, precej občutila posledice tega ukrepa, če bi se izvršil. Na drugi strani se tudi smatra, da Francija ne bo tvegala v sedanjih razmerah poostritve svojih odnošajev z Belgijo, in tako se pričakuje, da se bo ta spor v kratkem poravnal zadovoljivo za obe državi.

Trumbićev pogovor s Kamenevim in Krasinom

LONDON, 20. (S.) Trumbić je imel v Londonu s Kamenevim in Krasinom pogovor o vprašanju povrnitve jugoslovenskih ujetnikov, ki so služili v avstrijski vojski in ki se nahajajo še v Rusiji. Govorilo se je tudi o trgovinskih odnošajih med Jugoslavijo in Rusijo, ki se bodo imeli urediti, ko se vzpostavijo evropski mednarodni stiki.

LONDON, 21. Minister za vnanje stvari kraljevine SHS, dr. Trumbić je imel v Londonu dva dolga pogovora z zastopniki Rusije Krasinom in Kamenjevim. V tuk. političnih krogih so mnenja, da je Trumbić zagotovil Rusiji popolno nevtralnost Jugoslavije v ruskopoljskem sporu. Ni izključeno, da so se zastopniki obeh slovanskih držav pogovorili tudi o rešitvi jadranskega vprašanja. O važnosti teh pogovorov pa nihče ne dvomi.

Državni tajnik Colby o francoskem odgovoru na ameriško noto

Nesoglasje le glede metode, glede načel popolno soglasje.

WASHINGTON, 20. (S.) Listi objavljajo odgovor francoske vlade na Colbyjevo noto, ki se tiče Rusije. Priobčujoč ta odgovor listom, je dostavil državni tajnik nekoliko komentarjev. Colby je rekel, da je odgovor francoske vlade v vsakem oziru izjava velike važnosti, ki doprinaša zadržanje, ki so ga zavzele Zedinjene države, znatno podporo. Samo v eni točki je nekako nesoglasje, ne v načelu ampak glede metode. Ameriška vlada ni priznala Vrangelove vlade, toda smatra, da je francoska izjava v popolnem soglasju z načeli, ki jih je izpovedala Amerika. To soglasje ima večjo važnost nego nesoglasje glede metode, vsled francoske odločitve v enem samem posebnem slučaju Francosko zagotovilo, da želi pomagati ruskemu narodu in da se bo uprla razkosanju Rusije, je zelo zadovoljivo. Pomen francoskega odgovora se sertoji v tem, ker odkriva soglasje med obema vladama. Nesoglasje o sredstvih, ki jih je treba rabiti, ne sme nikakor zmanjšati zadoščenja, ki izhaja iz popolnega soglasja glede glavnih odločitev, ki se imajo izvršiti.

Veliki neredi v Šleziji

Nemiri se širijo po vsej gornji Šleziji

PARIZ, 21. (S.) Berolinski dopisnik lista »Journal« brzojavlja: Novi neredi so se pojavili v gornji Šleziji. Nasilne demonstracije so se vršile v Beuthenu in Königshütte. Poljski dobrovoljci so se baje združili, da zagotovijo varstvo poljskemu prebivalstvu zasedli so Cheppnitz in Ichnau ter prodirajo proti Kattowitzu in Donbavi. Premogovni rudniki so obustavili delo. Pri Begutschutzu se je vršila bitka med vojaško in nemško policijo. Nemška policija je imela 12 mož mrtvih in mnogo ranjenih ter se je morala umekniti. V nekem poročilu za liste pravi general Lerond, da bo postopal proti hujskačem katerekoli narodnosti. V Laurahütte in Bogudschutz je bilo poslano vojaštvo na komisijah, ker so se tudi tam pojavili neredi. Na drugi strani je ukazal general Gutter polkovniku Blanchardu, ki se je bil umeknil na kraj mesta Königshütte, naj zasede notranjost in predmestja in naj predvzame tudi najstrožje mere, ako prebivalstvo ne bo spoštovalo naredeb. Na nemškem komisarijatu, ki je osumljen, da podpihuje nerede, se dela izvršena hišna preiskava. Veliko listin je bilo zaplenjenih in izročenih medzavezniški komisiji.

BEROLIN, 20. (S.) Listom poročajo iz Breslave: Ko je v Königshütte neki francoski častnik delal opazke nekemu policijskemu agentu, ker ni bil prepisno oblečen, se je zbrala množica. Ker je ta grozila je posredoval neki drugi častnik in je zahteval, naj nastopijo straže. Te so množico razgnale.

PARIZ, 20 (S.) Po naredbi medzavezniške komisije so bile poslane francoske čete v Lanrahütte, da vzpostavijo red Prišlo je že do spopadov.

LONDON, 21. (S.) Reuterjeva agencija objavlja sledečo vest: Poljaki v zgornji Šleziji so predložili danes medzavezniški komisiji v Beuthenu sledeče zahteve: Ostranitev policije, izgon nemških zasebnikov, ki so se nastanili v deželi za dve leti, aretacijo in kazen za osebe, ki so se udeležile dogodkov zadnjih dni, povrnitev škode, ki je bila storjena Poljakom, odstranitev sumljivih nemških uradnikov, zasedba elektrarnic po zaveznških četah.

Sovjetsko gibanje v zapadni Nemčiji

BRUXELLES, 21. (S.) Iz Dusseldorfa poročajo: V Weroberju, v porenski Prusiji, je bila proglašena sovjetska republika. Sto mož je zasedlo županstvo in je rekviriralo po mestu avtomobile in konje. Zaplenili so denar navečjih bogatašev.

PREDSEDNIK WILSON SKLICAL OBČNI ZBOR ZVEZE NARODOV

WASHINGTON, 20. (S.) Predsednik Wilson je sklical občni zbor Zveze narodov za 15. novembra t. l. Zborovanje se bo vršilo najbrže v Ženevi.

Avstrija se boji zavezniškega maščevanja radi pogodbe s sovjetsko Rusijo

DUNAJ, 20. (S.) »Neue Freie Presse« in »Allgemeine Zeitung« objavljate izjave Klobukovskega, francoskega odposlanca v avstrijskem odseku komisije za odškodnine, v kateri zanika poročila listov, glasom katerih da je avstrijski odsek predlagal v Parizu, naj se obustavijo krediti za prehrano Avstrije zaradi avstro-ruske pogodbe. Klobukovski izjavlja, da se tiče ta pogodba povrnitve vojnih ujetnikov, toda da vsebuje tudi nekoliko posebnih določeb ekonomske prirode, ki se protivijo saintgermainski pogodbi. Komisija za odškodnine ki bi se bila morala vprašati za svet v tej stvari, je izrazila svoje mnenje enoglasno. Ker pa je avstrijska vlada izjavila, da je pripravljena izpremeniti točke kodanske pogodbe, ki nasprotujejo saintgermainski pogodbi, je prišla zadeva v svoj navaden tok, ne da bi bilo kako nesoglasje v komisiji. In tako ni bila prehrana Avstrije nikoli v vprašanju. V kolikor se tiče trditev uloge italijanskega zastopnika Scaramanga ki da je v tem vprašanju branil koristi necidvisnosti Avstrije, pravi Klobukovski, da je prepričan, da bi Scaramangà, ko bi bil obveščen o teh trditvah, prvi protestiral proti ulogi, ki se mu pripisuje.

Ogrska se je opravičila radi kršitve avstrijske meje.

DUNAJ, 20. (S.) Ogrski poslanik je šel popoldne v ministrstvo zunanjih stvari in je izrazil ministrstvu svoje odločno obsojanje incidentov pri Prelienkirchenu. Izjavil je, da ni vlada dobila do sedaj še nikakih izravnih vesti o tej kršitvi meje. Vlada bo prevzela neodložno mere, da se dogodki razčistijo in eventualno določijo odgovornosti ter da se onemogoči ponovitev takšnih žalostnih dogodkov.

Člani vladajočih hiš ne morejo postati predsedniki avstrijske republike

DUNAJ, 20. (S.) Ustavna komisija je odobrila določbo, ki predpisuje, da člani vladajočih hiš in hiš, ki so nekdaj vladale, ne smejo biti izvoljeni za predsednika republike.

ALBANSKI NAPADI NA JUGOSLOVENSKE STRAŽE

BELGRAD, 20. Javlja se, da so Albanci, ki so v zvezi z italijanskimi četami, zasedli po srditem napadu Biskupijo. Majhne jugoslovenske straže, ki so stražile mejo, so se morale umekniti. Albanci so prišli v Ljižno Dibre, ki pa jo niso zasedli. Jugoslovenski oddelki so ujeli mnogo Albancev, med temi nekoliko italijanskih častnikov. Pohod tostran Dibre je bil ustavljen. Pričakujejo se ojačenja iz Monastira in Skopla, ki bodo vrgli Albance čez mejo. Vlada je ukrenila potrebne ukrepe, tako da je pričakovati, da bodo Albanci kmalu pognani nazaj.

Trumbić poklican v Belgrad

BELGRAD, 20. Trumbić je bil poklican v Belgrad.

Dr. Lazar Marković minister za ustavo

BELGRAD, 20. Ker se je dr. Mušicki odrekel ministrskega mesta, je prevzel ministrstvo za ustavo dr. Lazar Marković, urednik Samouprave in vseučiliščni profesor.

GIOLITTI ODPOTOVAL IZ TURINA V LUCERN

V Lucernu bo imel sestanek z Lloyd Georgom

TURIN, 21. (S.) Danes predpoldne ob 9 je g. Giolitti v spremstvu svojega tajnika in kom. Lavagna in nekih drugih uradnikov odpotoval s posebnim vlakom v Lucern, kamor pride popoldne in se nastani v Hotelu Palace. Giolitti gre v Švico, da se snide z angleškim ministrskim predsednikom Lloydom Georgem. Prvi pogovor bo jutri v nedeljo. Drugi pogovori se bodo vršili v ponedeljek, kajti Giolitti se povrne v Turin na poti v Rim še le v torek. Z istim vlakom je odpotoval minister za zunanje zadeve grof Sforza, ki bo spremljal ministrskega predsednika do Santhie in se od tam povrne črez Milan v Rim. Na postaji so bili: prefekt kom. Taddei, kvestor kom. Guida, senator Frassati, mnogo drugih uradnikov in precejšnja množica, ki je ploskala ob odhajanju vlaka.

SANTHIA, 21. (S.) Radi ovir, ki so nastale včeraj zvečer na progi Sv. Gotarda, potuje ministrski predsednik Giolitti v Lucern via Simplon. Minister za zunanje zadeve grof Sforza je šel do Santhie. Odtam bo nadaljeval do Massa Carrara, kjer ostane en dan, nakar se povrne v Rim.

RIM, 21. (S.) Vlak, v katerem se je vozil Giolitti, je prispel v Lucern ob 13.30. Na postaji je bil Lloyd George s svojim tajnikom in spremstvom. Velika množica je pozdravljala ministrskega predsednika. Oba državnika sta se dogovorila, da bosta imela sestanek jutri v nedeljo ob 10 predpoldne.

Obstrukcija italijanskih kovinskih delavcev

MILAN, 21. Zveza italijanskih kovinskih delavcev je sklenila začeti obstrukcijo v vseh tvornicah. Delavci so sklenili ostati na delu v tvornicah, tudi če bi morali uporabiti v ta namen silo proti industrijalcem. Obstrukcija se je začela v petek in traja še vedno.

Italija ni še odgovorila na ameriško noto

WASHINGTON, 18. (S.) Colby javlja, da je dobila vlada Zedinjenih držav od Italije neformalen odgovor na ameriško noto glede Poljske. Italijanska vlada obljubja, da pošje v kratkem popoln odgovor.

Marokanci proti tujim oblastnikom.

CASABLANCA, 20. (S.) Iz Taze poročajo: Med napadom Beni Kvarins, naperjenim proti oddelku spahijev v kraju Busapru, je bil ubit en domač častnik in štirje so bili ranjeni. Pehotni oddelki so razpodili sovražnika in so pobrali ranjene.

Belgijske čestitke Varšavi

BRUXELLES, 20. (S.) Občinski svet se je sestal pod županovim predsedništvom in je sklenil da se pošlje brzojavka z izrazom simpatije varšavskemu mestu. V brzojavki se izraža želja, da naj ne ovira belgijska vlada na noben način prehrane Poljske, ki se bori proti boljševiški nevarnosti.

Švicarski tečaji.

ŽENEVA, 20. (S.) Lira 27.775, marka 12.025, avst. krona 2.625, angl. funt 21.64, franc. frank 42.75, dolar 6.01375.

Protiangleška vstaja v Mezopotamiji

Priprave za pohod proti Mosulu

PARIZ, 21. (S.) Agencija Havas ima iz Bejruta z dne 20. t. m.: Položaj v Mezopotamiji postaja vedno bolj vznemirljiv. Cesta, ki pelje proti Perziji, je bila poškodovana in napravljena nerabna. Na Evfratu so se vzdignila številna plemena. Proga Bagdad—Feluda je bila večinoma razdejana. V okolici Kanare je železnica odrezana. Opazuje se veliko zbiranje plemen, ki nameravajo udariti proti Mosulu.

Razne vesti iz Jugoslavije

Občinski mestni zastop v Zagrebu. V torek dne 17. t. m. se je vršila skrpčina zagrebškega mestnega zastopništva. Zborovanje je imelo nalogo izvesti volitve mestnega načelnika. Preden se je prešlo na dnevni red, na ono točko, ki se nanaša na volitev načelnika, so predlagali demokrati v mestnem zastopstvu, naj se volitve črtajo z dnevnega reda. O tem predlogu se je vnela živahna debata, v kateri je sodelovalo več govornikov. Predlogo je bil z večino glasov odbit. Prešlo je na volitve. Glasovalo je 43 mestnih zastopnikov od 50, 8 glasovnic je bilo praznih, 8 jih je dobil dr. Prebeg (stranka prava). Arhitekt Vekoslav Heinzi pa je dobil 27 glasov, in je bil potemtakem **izvoljen za načelnika (župana) mesta.** Novi mestni načelnik je takoj nato prisegel vrhovnemu mestnemu načelniku, nato pa se je s celokupnim zastopstvom podal v cerkev, kjer se je pel svečan Te Deum.

Iz Zagreba javljajo, da je bil zelo razširjeni zagrebški dnevnik »Novosti« te dni prodan. Kupilo ga je založniško društvo »Riječ« za dva milijona kron. »Novosti« bodo odslej zastopale politiko demkratov.

Odlikovani ministri. Odlikovani so z redom sv. Save I. vrste: dr. Anton Korošec, minister za promet. Svetozar Pribičević, minister za prosveto; dr. Hinko Križman, minister za agrarno reformo; dr. Mate Drinković, minister za pošto in brzojav; dr. Vekoslav Kukovec, minister za socijalno politiko.

Novi jugoslovenski konzulati v Ameriki. »Demokracija« dognava, da se bosta poleg sedanjih konzulatov v New-Yorku, Chicagu in S. Franciscu ustanovila še dva jugoslovenska konzulata v S. Luisu in Pittsburgu.

Iz Macedonije. Skoplje ob Vardarju je za Belgradom največje in najvažnejše mesto v Srbiji. Danes šteje okoli 70.000 prebivalcev, med temi približno dvajset tisoč mohamedancev. Skoplje je stočišče mnogih rek in dolin, ki ga vežejo z notranjostjo dežele. Zlasti lega ob Vardarju ter ob železniški progi Belgrad-Solun-Atene in Skoplje-Mitrovica mu je mnogo pripomogla do njegove veljave. V srednjem veku je štelo baje 30.000 hiš ter je že tedaj trgovalo osobito s kožami, ki so se izvažale v Drač in Solun. V 17. stoletju je bilo po kugi in požaru skoro popolnoma uničeno. Le težko in počasi si je mesto zopet opomoglo do današnje pomembnosti.

Skoplje ima leta 565 po Justinianu z'dan vodovod ter nekoliko let staro električno razsvetljavo. Neka angleška skupina namerava v kratkem zidati še električno železnico. Sploh se tuji kapital zelo zanima za to največje in mnogo obetajoče makedonsko mesto.

Industrije tu ni nobene ,cvete pa obrt in trgovina. Staro mesto, večinoma turško, se razteza na desnem bregu Vardarja, novo mesto z dobrimi hoteli in lepimi ulicami pa leži na desnem bregu. Vojaštva je tu zelo mnogo, prestavljeno iz vojaškega centra, Niša. V Skoplju je tudi oddelek Trgovačke komore.

Zemlja je zelo rodovitna, samo obdeluje se še popolnoma primitivno. V rabi so celo še leseni plugi. Živinoreja, sadjarstvo in svilopreja imajo tu ugodna tla in izvrstno podnebje, torej najlepšo bodočnost, ko bo Srbom in drugim Jugoslovenom dana možnost mirnega dela in razvoja, se bo mesto v kratki dobi povzpelo do one veljave, ki jo ima Zagreb za Hrvaško.

Življenjske razmere so sicer kakor v celi Srbiji zelo drage, hiše vse prenapolnjene, a vse to se bo tukaj prej kakor v drugih krajih izboljšalo. Vsakemu mlademu ter delavnemu trgovcu kakor obrtniku (razven čevljarjem, katerega slednjega obrt je tu na visoki stopnji, ki hoče naprej, je tukaj dana lepa prilika dela in zaslužka.

Dr. Kalino češkoslovaškega poslanika na dvoru SHS je odlikoval princ-regent z redom sv. Save I. razreda. Istotako so odlikovani člani češkoslovaškega poslaništva v Belgardu, kakor tudi mnogi uradniki v češkoslovaškem ministrstvu za vnanje stvari.

Parobrod pod jugoslovensko zastavo. Jugoslovenska tvrdka Mitrović, Bros & Co. v Londonu je krstila svoj parobrod z imenom »Jugoslaven I.«. Parobrod nosi 5500 ton ter je pod zapovedništvom g. Frana Matića. Vse osobje je jugoslovensko ter je došlo iz Jugoslavije. Najvažnejše pri tem je, da plove parobrod pod jugoslovensko zastavo. Odplul bo v kratkem iz Angleške v Ameriko. V veliko čast je gornji tvrdki to, da je dosegla pravico plovenja pod jugoslovensko zastavo v inozemstvu, medtem, ko nam je v našem Jadranu prepovedano.

Sekvestracija premoženja jugoslovenskih podanikov v Avstriji. V Beograd je prišlo odposlanstvo avstrijske vlade na pogajanja, da se ukine sekvestracija premoženja jugoslovenskih podanikov v Avstriji in radi vračanja depotov jugoslovenskih bank, ki so jih Avstrijci ob evakuaciji odnesli v Astrijo. Od jugoslovenske strani bosta vodila pogajanja dr. Branko Hodil in dr. Mil. Radoslajević.

Opera v Novem Sadu. »Epoha« doznava, da je Kosta Luković, opravnik gledališča v Novem Sadu, angažiral potrebne moči za novosadsko opero. V prihodnji sezoni prične z dramo vred tudi opera.

Najdišče azbesta. Pred kratkim časom se je odkrilo v Kotroži, občina Stragarska v okraju Arandjelovac v Srbiji najdišče azbesta, ki je dosedaj občinska last.

Domače vesti

Manifest vodstva socijalistične stranke na italijansko delavstvo pravi med drugim, da je kapitalistična in lažniva italijanska buržuazija pričela s preganjanjem delavskih mas. Skoro v vseh pokrajinah Italije se množe obsodbe, zapiranja in politična preganjanja. Dnevno se ponavljajo izgredi in prelivanje proletarska kri pod morilsko roko varuhov javnega reda. V »Julijski Benečiji« in v vseh anektiranih ali zasedenih krajih vlada v celoti vojni zakon. Delavstvo da se mora upreti vsem vojnam. Vsak dobljeni udarec je množi bojno strast. Vsa preganjanja sejejo le vihar, ki bo jutri udaril in završal nad glavo buržuazije. Konča s pozivom, naj se gibanje za pomoč političnim preganjencem in proti reakciji.

Pritožba. Prejeli smo: Odkar pomnijo ljudje, je na »Skali santi«, sredi poti, ki vodi iz Rojana na Opčine, užitninski urad. Tu so užitninski uradniki pregledovali, ljudje so plačali predpisano pristojbino in so lepo odšli v mesto. Tudi v to, za ljudstvo ugodno uredbo je posegnila — nova metla, ki pa, žal, tudi tu — kakor nikjer drugje — ne pometa dobro. Na rečeni postaji sicer stražijo finančni stražniki in pregledujejo. Ko pa ljudje hočejo plačati, jim vele: Sedaj pa morate na užitninski urad v Skorkljo, ker tam se plačuje užitnina. In ubogi kmet in od poti izmučena kmetica se muči sedaj tričetrt ure do drugega urada! Koliko muke, koliko izgube časa — brez vsake potrebe! Posledica pa je, da ljudje z dežele prihajajo kasno v mesto — kar jim je na škodo — in da se vsled tega vračajo tudi kasno domov! Čemu to? Čemu se zamenjajo dobre uredbe s — slabejšimi?! In menda to iz gole, a nespametne manije, da bi se odpravile vse sledi prejšnjega režima!

V svarilo našim ljudem! Po gostilnah kroži precej ljudi, ki imajo malo volje do dela ter se pečajo z vsem, samo s tem, kar je koristno ne. Posebno skušajo izrabljati naše kmete, ki so jim nepoznane tržaške razmere in življ. Par takih tičkov, katerih par zna nekoliko slovenski, se spravi skupaj v čedno družbo ter razpečava havarirano — strohnelo — sukno, ki je brez vsake vrednosti. Okolu poldne, ko se okoličani in kmetje podajo k obedu, je najugodnejši moment za omenjene tečke in njihovo trgovino. K mizi, kjer sedita dva naša človeka, ki ponajvečkrat ne razumeta dobro italijanskega narečja, prisedeta brez vsakega dovoljenja dva možakarja, ki naročita svoj vrček piva. Čez nekoliko časa pride v lokal drug možakar, ki ima pod pazduho več odrezkov sukna, katerega ponudi v nakup onim, ki sede pri mizi, kjer sta vzela prostor njegova druga. Njegov zahtevek je znaten, vendar ne pretiran, tako da vsakdo misli, da je kupčija navadna. Ponudba je v prvem hipu že zavrnjena. Oglasi se tedaj eden izmed kompanjonov, ki stavi jako nizko ponudbo, na katero pa prodajalec sploh ne odgovarja, ampak se obrne zopet do prvih ter začne govoričiti, češ ker je prodal že večjo partijo jako ugodno, lahko precej popusti pri ceni samo, da razpeča ostanek ter tako lahko obračuna z gospodarjem sukna. Ko ne dobi nikake kontraponudbe, napne drugo struno in gotovo najbolj občutljivo pri naših ljudeh. Zabrusi jim, da nimajo denarja s seboj, to da dobro ve, in vsled tega jim prepusti blago — kakih 5 ali 6 odrezkov —

PODLISTEK

Branka.

(37)

August Senoa. — Posl. M. C—č.

Hrvatska aristokracija ni imela nikakega središča, bila je razsejana po deželi, gojila je jezo v srcu proti zaščitnikom narodnega pokreta, misleč, da so oni hotè pomagali uvesti v deželo, poprej svobodno, jarm avstrijskega nemškega absolutizma. Naši velikaši so priznavali sicer, da so Hrvatje, ali po svoji vzgoji niso bili ne Hrvatje, ne Madžari, ne Nemci; mi, žalibog, nismo tako srečni, kakor so Madžari in Poljaki, ki jim plemštvo stoji na čelu narodnega gibanja. Vi, draga Branka, niste doživeli in ne veste tega. Moje pripovedovanje se vam zdi morda dolgočasno, ker je skoro neka vrst političnega predavanja; no, moral sem vam vsekako povedati to, ko ste me tako živo vprašali o Belizarju in ste hoteli izvedeti, zakaj da se ni z vso silo oprijel debla hrvatskega, svojega naroda. Uvažujte dalje tudi to. Ne vem, ali je sličnih žena tudi pri drugih narodih; ali pri nas Hrvatih sem videl vsekako žalostnih eksemplarov gospa, namreč hrvatskih, ki ob vsaki priliki z jezikom, govorom in dejanjem oponašajo hotè, kar je tujega, ter javno prezirajo vse, kar je hrvatskega, kakor kako prostoto. Taka gospa je bila — kakor sem vam že omenil — Belizarjeva mati. Po smrti svojega moža, starega grofa, se je presclila na Dunaj, ne le zato, da bo blizu svojega sina, marveč da se more v krogu odlične družbe vdajati slastem velikomestnega življenja, o katerem seveda v samotnem Jalševu poleg starca-moža ni bilo niti govora. Grofica je bila, pravijo, ob odhodu iz Jalševa skoro neumna od radosti; ta kraj se ji je zdela strašna ječa, na katero so jo obsodili neusmiljeni stariši, ki so raje dali hčer staremu hrvatskemu grofu, nego-li avstrijskemu nadporočniku, po katerem so se lovile tedaj oči Belizarjeve matere. Po tem si morete razlagati mržnjo do vsega, kar je hrvatskega. Grofica ni nikdar več videla svoje posesti; nji je bilo samo do tega, da si ji je dohodek redno pošiljal na Dunaj, kjer je imela sto in sto prilik, da je s polnimi pestmi trosila med Nemce to, kar ji je donašala hrvatska gruda. Nu, dovolj obilni dohodek je bil včasih premajhen za velike grofične želje, da se je polagoma začela zadolževati. Dolgovi so se seveda vknjiževali na posest Jalševo, ki jo je pokojni grof zapustil brez krajcarja dolga. Mati je držala Belizarja pri sebi in mu ni dopuščala skoro koraka od sebe, in tako tudi ni imel prilike, da bi prihajal v Hrvatsko, ki mu je s tem postajala vedno bolj tuja dežela. Sicer pa je bil kaj skrbno vzgojen v vseh strokah, tako, da je grof Belizar danes čudovito izobražen človek.«

»Ljudje velikaši živijo seveda v svojih tradicijah, vsled česar je njihova svobodna volja in odločitev stisnjena in vezana. Nu, Belizar se je že zarana pretil do neke samostalnosti in je začel samostalno misliti in delati. V njem je tudi dovolj ponosa. Videč, kako ji sin prelepo napreduje v naukih in ker je imela zveze in prijateljstva z uglednimi osebami, je mati hotela na vsak način, da se sin posveti državni službi, posebno diplomaciji, a potem da si izbere hčer kakega bogatega velikaša. Naenkrat je to namignila svojemu edincu, a ta ni odgovoril niti besedice na to. Slednjič je dovršil mladi grof tudi pravne nauke, izvrstno seveda. Sedaj je mati grofica pritisnila nanj, naj se pripravi za diplomacijo. Belizar pa je odgovoril: »Draga mati! Odpustite! Meni sedanji sistem vladanja ne ugaja; jaz hočem ostati aristokrat, ne želim pa biti birokrat. Drage volje bom zaščitonoša, nikakor pa ne sluga svojega vladarja. Meni ne treba službe, hočem ostati svoboden človek, neomejen gospodar svojega mnenja, svojega čustvovanja. Učenje se mi je omililo preko mere; njemu hočem posvetiti svojo dušo. No, prej, nego se lotim proučevanja sveta in prirode, treba, da praktično proučim eno stroko, ki mi je vsekako zelo potrebna — gospodarstvo. Glavni temelj mojega imetja in življenja je veliko posestvo Jalševo — torej gospodarstvo, in povsem naravno je, da se moram tudi jaz seznaniti z gospodarstvom.« — »Ali Belizar,« je nasprotovala grofica, »mari ni slug na svetu, ki bi gospodarili za gospodarja? Ti imaš v resnici negrofovskih misli.« — »Je slug na svetu, ki bi na mojem za moje plačilo za sebe gospodarili, draga mati, kakor je n. pr. sedaj. Ali, jaz nočem tega. Sam bom pazil na gospodarstvo. Odpustite zato! Pojdem na akademijo v Altenburg, da se dobro priučim gospodarstvo. Prosim vas, ne odvračajte me od tega. Vsaka beseda bi bila zastonj. Ne čutim nimalo želje, da bi postal avstrijski konzul v Jaffi, Gibraltarju ali Pekingu!«

»Res čuden svat, ta grof Belizar,« se je čudila mlada učiteljica, »človek originalen do kraja; ima grofovski grb in nado, da bo slavno napredoval v svetu, pa se raje uči, kako se polje gnoji in repa okopuje, in mu je ljubše to, nego vse diplomatske spletke in zvijače.«

»Je-li — čuden in originalen!« se je zasmejal stari župnik veselo, potisnivši dva prsta v svojo tobačnico. »Nu, ta njegova originalnost je povsem opravičena, logična; ni to nikak »spleen,« ni to neumna muhavost, ki včasih nastaja v glavi velike gospode, in to le vsled brezdelja. Grof Belizar mi je pripovedoval ves prizor z materjo in je pridodal še to: »Kaj, dragi moj župnik, mari nisem prav storil? Jaz nisem fevdalec, nisem krvoločen, silovit vitez srednjega veka, pač pa sem grof, pravi stari grof od nekoliko stotin let in nikakor ne novopečen velikaš. In to ostanem tudi, ker ne želim napraviti iz svoje grofovske krone birokratskega klobuka, kakor je to moda dandanes. Hočem biti svoboden človek do groba, da služim prosveti in napredku sveta; ali, na vsak način moram biti tudi dober gospodar, ker je to pogoj mojega obstanka. Ako mi podedovana zemlja ne bo dajala dohodka, ne bom mogel živeti.« Tako mi je govoril Belizar in jaz sem popolnoma odobraval njegovo mnenje. Mladi grof je postal dober praktičen gospodar, ter si je posebno ogledal posestva in gospodarstva avstrijskih in češkili velikašev. In sreča zanj, da je storil to. Mati mu grofica je neusmiljeno plenila, trosila prihodek, zadolževala posestvo, a pripravljala ni nič. Vsa njena politika je bila, da bi preskrbela sinu kak drugi prihodek in da bi ga odstranila v daljnje kraje, da bi se mladenič ne vtikal v gospodarstvo in da bi se ne brigal za posestvo. To je seveda navada mnogih rodbin, ali, naravna posledica je poguba. Morete si misliti tudi sami, da se je mati Belizarjeva neusmiljeno jezila, videč, da je resni mladenič pokvaril vse njene račune. Kazala se je užaljeno, mu kratila denar, ga opominjala na božje zapovedi; nekoč je šla celo — ne da bi mu kaj rekla — v kopališče in ga pustila brez denarja v glavnem mestu. Tu je Belizarja minila potrpežljivost. Bil je že polnoleten, bil je tudi ponosen gospodar posestva, a mati ga je pustila tako sramotno na cedilu pred ostalim svetom.

Dasi je Belizar zelo ljubil svojo mater in jo cenil, ji tega čina vendar ni mogel odpustiti in je trdno sklenil, da izpremeni ves način gospodarstva. Najprej je pisal materi, naj mu takoj pošlje denarja, brez katerega ne more živeti; pri tem je omenjal trpko, kaka sramota da je to, če velikaš, ostavljen na cedilu od svojih, mora na upanje iskati jela in pijače pri čisto navadnih natakarjih. Belizar je dobro vedel, da to zadene staro grofico v dušo, in res mu je poslala takoj mnogo več denarja, nego ga je bil zahteval, pozivajoč ga obenem, naj pride takoj zanjo v kopelj, kjer je zabave v izobilju in celo krdelo lepih deklet, skoro samo odlične krvi, da bi se mogel tu mladi grof tudi izbirati. Kraj vseh teh vabljivih slik in vkljub materinemu pozivu Belizar vendar ni odšel v kopališče, marveč je čim brže sedel v coupée južne železnice ter pohitel v svojo domovino in je dospel iznenada v Jalševo, kjer je začel pazljivo izpraševati, koliko ima posestvo dohodkov in stroškov, koliko ima dolgov in kako se gospodari. Na svojo žalost se je grof sam

za 300 L, če polože to svoto na roko, ne da bi si jo od koga izposodili. Če imata dovolj denarja, tedaj ni ta oferta gotovo zgrešila svojega namena — blago kupita, ne da bi ugotovila njegovo kakovost. Če pa nimata te svote pri sebi, tedaj gledata prav poželjivo blago, a se branita kupiti. To slučajnostni trgovec hitro pogodi in ravnotako njegova druga pri mizi, eden je takoj pripravljen kupiti polovico blaga. Tako se ta kupčija vedno izvrši, bodisi da kupita naša človeka vse blago, ali pa polovico. Ko pride pa domov ter natančnejše pregleda blago, vidi da je skvarjeno ter sploh nerabno. Spozna, da so ga pošteno opeharili. Zatorej, pozor! — O-čividec.

Nekoliko pouka. Te dni smo čitali po vogalih našega mesta velike plakate z bujno frazastim besedilom, ki je obsojalo stališče socijalnih demokratov napram rusko-poljskemu sporu. Očita socijalistom nedoslednost in neiskrenost. Med vojno da so obsojali vojno in kričali, da se socijalisti ne udeleže več nobene vojne; sedaj, po vojni, pa da proslavljajo vojno Rusov proti Poljski, ko se je po 150 letih komaj osvobodila iz suženjstva. Na to očitanje moramo nekoliko odgovoriti. Poljski narod je bil v suženjstvu. Avktorji onega plakata pa ne vedo, da ta ubogi narod ni bil samo v suženjstvu Avstrije in Nemčije, ampak tudi v suženjstvu svojih lastnih gospodujočih slojev — aristokracije in birokracije. Od bliže smo mogli to opazovati v Galiciji. Narod ni imel tu nikoli besede. In če je hotel kedaj dati odduška svoji volji in svojemu čutstvovanju, že so vihteli nad njim svoj bič okrajni glavarji in njihovi biriči, ki so bili vedno na razpolago grofom in bogatašem. Ti so doma gulili ljudstvo do kože, na Dunaju pa so tirali »poljsko politiko« v osebno ali pa v korist svoje kaste. O svobodnih volitvah ni bilo nitī govora. V Galiciji se volitve niso vršile, ampak — »delale.« In delali so jih politične oblasti. Če so videle nevarnost, da vspeh ne bo tak kakor ga hočejo oni, so kar ustavljale volilni čin. Najdrznejše vzračanje dejstev je torej, če se hoče trditi, da se je poljski narod rešil iz sužnjosti. Rešil se je pač Avstrije in Nemčije, ni se pa rešil iz jarma, ki ga tiščе vanj njega lastni gospodujoči sloji. Ti in edino so hoteli sedanjo vojno, tisto prokleto in tako žalostno pogorelo ofenzivo proti Rusiji. Tudi v tej vojni ne teče poljska kri za osvoboditev naroda, ampak le po volji mogotcev, ki hočejo za ohranitev svoje gospodovalne povzdige nad ljudstvom, potlačiti poljski narod v novo sužnjost, v odvisnost od zapadnih vlasti! In ravno ruska zmaga more rešiti Poljake iz te sužnjosti.

Reka — pribežališče razuzdancev. Že večkrat smo poročali, kako se zbirajo pod reško zastavo poleg nezrelih fantov tudi temni elementi, ki se boje zapustiti Reko, kjer rajše »trpé« za »narodno« stvar, nego da bi prišli v roke pravice, ki jih čaka. Poneverjenja, nasilstva, tatvine in poboji so na dnevnem redu v mestu, kjer vlada pesnik — ne s peresom, ampak z bodalom. Te dni pa se je zgodilo najlepše: na Reko je pribežal D'Annunzijev nezakonski sin, za katerim je izdala rimska policija tiralnico. Ta nadebudni mladenič vzornega očeta je v Rimu popival po vseh nočnih kavarnah, se vlačil okoli z vlačugami, zapeljaval omožene in neomožene in zapravljal ogromne svote. Rimska policija pa je izsledila, da ta denar ni povsem pravilno pridobljen in hotela tega tiča zapreti. Ta pa je Rimu pokazal figo in pribežal k očetu na Reko, kjer je na varnem in mu nihče ne more do živega; saj, kakor je rekel D'Annunzijevič sam: »Mio papà è re a Fiume!« — Bravo!

Pomankanje drobiža v Italiji. Agencija Stefani je izdala poročilo zakladnega ministrstva o vprašanju pomankanja drobiža. V poročilu se naštevajo vladni ukrepi proti tej nezgodi, toda se obenem ugotavlja brezuspešnost teh ukrepov.

Vzrok pomankanju drobiža so predvsem visoke cene kovin, od katerih so takšni novci napravljeni, kar daje lepo priložnost za nedovoljeno špekulacijo in trgovino z drobižem. Država je radi tega dala kovati manjše novčiče po 5 in 10 stotink. Toda to ni pomagalo, dasi kuje državna peneznica 600.000 kosov na dan. Temu neuspehu je kriv izvoz drobiža in tudi skrivanje po zasebnikih.

Vlada je radi tega ukazala obmejnim oblastim, naj predvzamejo stroge mere, da se prepreči takšno jemanje drobiža iz prometa. Dolžnost vseh dobromislečih oseb pa je, da pomagajo oblastim s tem, da ovajajo skrivalce drobiža.

V prvih dobah krščanstva so v rimskem cesarstvu in posebno v Rimu grozno preganjali prve Kristove vernike. Morili so jih in požigali so jim na vseh koncih in krajih. Preganjanci so se morali le skrivoma sestajati in so jim služili v to podzemski rovi nazivani »katakombe«. Ti ljudje so imeli vsaj pod zemljo kotičke, kjer so se čutili vsaj nekoliko varne pred preganjalci. Mi tržaški Slovenci smo danes na slabšem! Prvotni krščani so pod zemljo molili in so imeli tam varno zbirališče. Mi pa nimamo — v dvajsetem stoletju po Kristu — niti pod zemljo varnega kotička — izvzemši morda od laškega časopisja — iznajdeni rov izpod bivšega Narodnega doma v potok Ključ! Sedaj je še ta izmišljeni rov — zasut! Vpepelili, oziroma razdejali so nam vse prostore, kjer smo se shajali bodi za zabavo, razvedrilo, ali pa za razpravljanje gospodarskih in političnih vprašanj. Vidite torej, da je bilo za krščane v rimskih časih v tem pogledu bolje nego je danes za nas v Trstu! Kakor pa ni rimljanski teror uničil vernikov Kristovih, tako ne uniči tržaških Slovenov sedanji teror. Mi smo tu in tu ostanemo! Preganjanja nas ne vničijo, pač pa — jačijo! Jezik je sveta stvar in narod tudi. Eno in drugo je ustvarjeno po božji volji. Narava si ne pušča zapovedovati. Te dni nam je nekdo rekel: »Nekdo je hotel uničiti sosedu travnik. Spomladi mu ga je požgal. Ker je bil travnik po požaru še bujnejši, je sosed ponovil s požarom večkrat, a travnik je vkljub temu zelenel vedno lepše! Požigalec je izprevidel, da se travnik ne da uničiti niti z ognjem, in je izpoznal, da se naravi ne da zapovedovati!« Narodi so naravni in ne umetni organizmi, zato se ne dajo uničiti, ako nočejo sami, da poginejo!

Posnemajte! Vrli Idrijčanje so nabrali za uboge pogorelce »Narodnega doma«, ki so izgubili vse in ostali na cesti, lepo svoto 1200 lir. V imenu pogorelcev se Idrijčanom na tem plemenitem, človekoljubnem činu iz srca zahvaljujemo in kličemo vsem ostalim, ki se niso še spomnili: »Posnemajte!«

Splošna stavka v Furlaniji. Vsled aretacije 17letne Georgine Boscarol in 15letne Julije Boscarol, ki ste obtoženi socijalistične propagande med vojaki, je bila proglašena splošna stavka, ki se začne v ponedeljek. Krajevna socijalistična stranka namerava razširiti stavko na deželo. Deklici ste bili zasačeni pri prodajanju Avantijevih brošur, ki se... dobijo v vseh trgovinah tukaj in v Italiji.

Iz Rojana. Pred par dnevi je priobčila »Ed.« protest okoliških kmetov proti temu, da trž. izletniki delajo škodo na polju in po vinogradih ter uničujejo plodove težkega dela kmetovega. S sličnо pritožbo se oglašamo mi, pa ne proti izletnikom, ampak proti vojaštvu. Ko hodijo na vojaške vaje na višine nad Rojanom — in to se dogaja dan za dnem; predpoldne in popoldne — porabljajo čas počitka v to, da delajo škodo po vinogradih. Prosimo pristojne oblasti, naj ukrenejo potrebno, da se to ne bo dogajalo več. Kmet se mora v sedanjih časih itak težko boriti, da ohranja svoje skromno gospodarstvo, da se prehranja in da more vršiti dolžnosti, ki mu jih nalagajo oblasti. Tem krivičnejše je, če mu delajo škodo ljudje, ki jim morejo oblasti ukazovati, in so zato odgovorne za njihova dejanja!

Danes vsi v Bazovico na vrtno veselico, ki jo priredi pevsko društvo »Lipa« v prostorih konsumnega društva. — Preskrbljeno bo z jedjo in pijačo. Nasvidenje torej v Bazovici. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

O predvčerajšnji tragediji

Pogreb žrtve.

Včeraj zjutraj si je zdravniška komisija, sestavljena iz zdravnikov doktorjev Lusnerja, Ruprechta, Xydiasa in Lorenzuttija ogledala umorjeno podpolkovnico gospo Ido p. Reimann. Komisija je dognala, da je nesrečnici mož prerezal vrat in glavne dovodne žile. Smrt je morala nastopiti takoj. Pogreb se bo vršil danes ob 10 zjutraj. Sprevod se bo pomikal iz mestne bolnišnice proti pokopališču pri Sv. Ani.

Stanje polkovnika pl. Reimanna se boljša. Upa se, da kmalu okreva. Podpolkovnik se zaveda popolnoma svojega čina ter pripoveduje, da sta bila s soprogo dogovorjena o umoru. Na predvečer tragedije je porabil poslednjo liro v kavarni Tommaso. On je bil zadnji čas nastavljen pri neki filijalki turške tvrdke »Nury Aziz & comp.« kjer je učil svojega šefa francoski. Njegova žena pa je vadila v kinematografu »Edison« za operaterja. Med polkovnikovimi stvarmi so našli mnogo pisem, naslovljenih na razne naslove.

Kamijon jo je povozil. 11letna Marija Lanza, stanujoča v ul. Bošket št. 18, se je včeraj ob 3 pop. igrala na križišču ulice Giuliani z drugimi otroci. Vse naenkrat je pridrvel avtomobil, in jo povozil, ker se ni mogla dovolj hitro odmekniti. Spravili so jo v bolnišnico, kjer ji je zdravnica Furlani obvezala poškodovane dele telesa.

Bratska ljubezen. Kuharica kolodvorskega restavranta, 50letna Terezija Spin se je sprla z lastnimi brati. Eden teh bratov je Tereziji pritisnil tako krepko klofuto, da se je zvalila na tla. Pri padcu es je močno poškodovala na levi strani pasa. Sla je na rešilno postajo, kjer so jo prisrčno sprejeli.

Samomor. Dominika Dapas, 26 let stara, stanujoča v ulici Crosada št. 12, je iz jeze spila steklenico karbolne kiseline in se nato zaprla v svojo sobo. Sorodniki so prekasno opazili njen obupen čin. Zdravnik rešilne postaje je bil sicer poklican, toda ni ji mogel spraviti v grlo cevi za čiščenje, in revica je kmalu za tem umrla.

Tatvine. Neznani tatovi so odnesli iz trgovine A. Bolnegger v Škorklji št. 348 prejšnjo noč blaga v vrednosti približno 300 L. Neznane tatove policija išče.

— Pri belem dnevu so zlikovci odpeljali iz Škorklje štirikolesni voz, last g. Antona Ivančika. Voz je bil Ivančik le trenutek pustil na cesti brez nadzorstva in kar tik-tak je izginil. Kdo je odpeljal voz? Ni znano. Iščejo se tatovi.

— Tvrdko Karol Burgstaller v ulici Dante Alighieri so počastili poštenjakovići z obiskom... Ta obisk pa je g. Burgstaller drago občutil. Po noči so s ponarejenimi ključi odprli vrata v skladišče ter odnesli raznega manifakturnega blaga za celih 60.000 lir! Občudovanja vredno natančno so morali biti ključi ponarejeni, če se pomisli, da se je tatovom posrečilo odpreti vse tri angleške ključavnice in tudi zapreti tako, da ni bilo spoznati niti najmanjšega sledu. Blago so morali tatovi naložiti brzkone na kak avtomobil. Omenjenja vredno je, da je trgovino varoval poseben za to namenjen stražnik. Takoj je g. Burgstaller javil tatvino kvesturi, ki pa ni mogla poslati komisije na lice mesta ker je oni dan bil kraljičin god.. Trgovina je proti vlomu zavarovana.

— Šofer Emil Kaligaris je včeraj ob ½3 zjutraj moral odpotovati z naloženim avtomobilom proti Zagrebu. Tovor je bil sestavljen iz več zabojev, vsebujočih različno blago last tvrdke Marko Schlesinger. Ob štirih zjutraj je dospel v Barkovlje. Tam je moral na finančni straži prevoz legitimirati. Začudil se je, videč, da mu manka en zaboj, vsebujoč 14 ovitkov flanele. Med potjo Trst-Barkovlje so drzni tatovi vrgli zaboj na cesto in ga odnesli. Zaboj je bil vreden 3665 lir. Dogodek so javili kvesturi.

— Pokomisar dr. Manebrini je z večjim številom agentov patruliral po središču mesta. Ko je dospel na trg N. Tommaseo je opazil, da se nahaja v trgovini I. Sivic lepo številce tatov. Toda ti so še o pravem času opazili policijo in jo odkurili vsi do zadnjega. Tako je policija spet ostala praznih rok. Ni ji ostalo drugega, kot da si ogleda trgovino. Na tleh je stalo mnogo za prenos pripravljenega blaga. Celo veliko in težko blagajnico so bili tatovi pripravili za prenos na voz. Odnesli sicer niso ničesar — toda Sivitz trpi še precejšnjo škodo zaradi poškodeb na vratih.

Živila aprovizacijske komisije

za teden od 23. do 28. avgusta 1920.

(Preščipne se štev. 19. nove živilske izkaznice.)

Na odmerek:

Testenine: 30 dkg po 1'90 kg;
Riž: ½ kg po lir 1'50 kg;
Sladkor: 10 dkg po 6'— lir kg;
Olje: 20 cl. po 8'30 liter.

Posestniki ubožniških izkaznic imajo pravico samo do nakupovanja sladkorja.

Uradne vesti

Mestna zastavljalnica. V ponedeljek, dne 23. t. m. predpoldne in popoldne se bodo prodajali razni nedragoceni predmeti in se bodo vršile prostovoljne dražbe.

Dopisi

Buzet 18. avgusta. Po dolgem času par besedi. Uničenje »Narodnega doma« v Trstu je silno zadelo ves naš narod — toliko, kolikor tudi vas Tržačane, ki stanujete tam v bližini. Društva, ki so bila nastavljena tam, so bila ustanovljena, da koristijo vsemu jugoslovenskemu narodu v Primorju, kar mi vse dobro znamo. Na vsak način tolažimo se, jeklenimo se in držimo se tiste: Svaka sila do vremena!

»Narodni dom« v Buzetu stoji od leta 1907, pa se je nekako razneslo, kako da se je nekdo naših maloštevilnih sosedov izrazil, da tudi ta zvrši tako, kakor oni v Trstu. Nu, menda je bil kdo med njimi pametnejši, ki se je zavzel in svetoval, naj odnehajo od takega čina, dobro vedoč, da nas je tu najmanje 96 od sto, in ki je imel na misli eventuelne posledice. Med ostalim moram omeniti, da se je že lanskega leta od strani orožnikov (in menda tudi občine) restavracija »Narodnega doma« zaprla brez nikakega razloga. Prišla sta dva orožnika in rekla, da se ima restavracija zapreti za nedoločen čas, ne da bi bila navedla pri tem kak razlog in ne da bi bila izročila kako pismeno odredbo. Gostilničar ni nikdar plačal nikake globe, niti ni bil pozvan radi kakršnjega bodi prestopka. Vse to traja dalje, da-si so na komisarijatu v Kopru že večkrat obljubljali, da pride dovoljenje in sličnо.

Na občini (čast bodi tudi njih!) gre vse dobro. Odbor se itak skoro nikdar ne sestaje. Razglasilo se je, da naš vitez-sindak odstopi, ali — jok! Više oblasti da — tako se govori — ne odpuste takega »zaslužnega« človeka! Res je sicer, da je svojčas proti njemu pisal »Pučki Prijatelj«, potem tudi »Edinost,« »Lavoratore,« »Delo« in slednjič celo »Era Nuova«; ali pri vsem tem je on, ki tu uraduje, vedri in oblači po svoji mili volji. In četudi ni prav ljudstvu, pa je prav oblastim!

Na postaji imamo krasnega postajenačelnika, ki toliko da ne skače iz kože, če kdo zahteva listek v slovenskem jeziku. En tak slučaj je bil že opisan v »Edinosti.« Ali kasneje se je pripetil še lepši klučaj, ko je — razun postajenačelnika — dobro izvedel svojo vlogo neki uradnik, buzet. Italijan. Na postaji je neki mladenič iz Boršta zahteval vozni listič v slovenskem jeziku. »Naš« domači najprej sploh ni odgovoril; a ko je potnik vprašal vdrugič, je uradnik odgovoril: »ghe dago una — per muso!« Ker se je nahajal v bližini brat onega mladeniča ter se je tudi vmešal v stvar meneč, da brat ne zna italijanski, je odvrnil uradnik: »lui sa meglio che mi!« (Sirote, kako so najivni: mi znamo torej bolje italijansko, nego oni!) Da bo stvar še lepša, je postajenačelnik brata onega mladeniča in še par drugih oseb, ki so se tam nahajale žnjim, počastil z besedami: Vigliacchi, vado prender un bastone« in sličnim.

Priporočili bi oblastim, da take ljudi premeste kam v Kalabrijo ali Sardinijo, kjer jih gotovo ne bo nikdo vprašal voznih listkov v slovenskem jeziku. Na ta način jim ne bo potrebno žaliti naše ljudi, ko naš narod ni za njih in naj ga zato puščajo na miru! Takih neotesancev nam ne treba, niti jih nismo mi pozvali semkaj. Res, na taki kulturi se mora človek zgražati nehote.

Iz Kobarida. Svet gotovo misli, da tu v naših gorah spimo v sladkem brezdelju, ker se nikdar nikjer ne oglašamo. Temu pa ni tako, ker mi delamo in ne prihajamo do tega, da bi govorili. Naše mladо pevsko društvo nam je priredilo v nedeljo, dne 15. t. m. veselico z dramatično predstavo in petjem, kar je vse najboljše vspelo. Udeležba je bila nadvse obilna. Če se pomisli, da so sodelovele samo mlade, začetniške moči, in uspeh, ki so žele, mora se jim dati naše največje priznanje. Naša zahvala gre tu na prvem mestu g. pevovodji Antonu Uršiču, ki je z vso požrtvovalnostjo učil zbore, ki so dobro izvežbani in so celo tujci priznali natančnost poučevanja. Vrsta naših najlepših pesmi je donela v noč. Slišal jih je naš Volarič tam doli v temni senci lip, kjer stoji njegov spomin; slišal je svoje »Slovenske mladenke« in ljubko svojo »Divjo rožico.« Zaoril je krepki »Slovan na dan,« da se je čudil tem častitljivi očak Krn in še mogočnejši je bil v svojih višinah, ponosen na svoje sinove, ki združeni stojijo na straži svojemu domu, trdni in edini. Čula jih je hčerka Soča in brhkejša, nego kdaj je skakljala tja doli mimo gomile planinskega Slavčka: nesla mu je odmeve njegove »Nazaj v planinski raj.« In zdelo se nam je, da sta bila njuna duhova med nami.

Gospodu pevovodji pa kličemo: »Le po tej poti naprej!« Dramatično predstavo je vodila naša g. učiteljica Olga Miklavičeva, ki se je z največjo dobro voljo lotila dela; za ves trud in požrtvovalnost naj ji bo v zadoščenje sijajni uspeh, ker obe veseloigri sta bili dani kar najboljše. Mladim igralcem in igralkam pa naše priznanje in povabila, naj nam kmalu zopet nudijo podoben užitek.

Tako vidite, bratje, da živimo, da smo tu in zbujeni, pa še kako! In vedno bujnejše bodo rastle rože na planinah; ne pomori jih nobena, še tako strupena slana. Skrbno jih bomo čuvali in gojili, branili jih bomo; saj zato stojimo na straži!

»Izpod Krna.«

Iz Postojne — na naslov kr. finančnega ravnateljstva. Kedor ne veruje, kako nazarensko potrpljenje zna imeti slovenski trpin, prepriča se lahko pri glavni zalogi tobaka v Postojni, katero ima v upravi kr. financa. Komoditeta in indolenca uniformiranih gospodov pri oddaji tobačnih izdelkov presega vse meje, z demarkacijsko črto vred. Brez ozira, da čaka včasih v veži pred zalogo 10—15 trafikantov na milost g. maršala ali brigadirja, prihaja eden imenovanih okolu 10ih, odpravlja par strank (povprečno vsako uro in pol — eno), odhaja obedovat, po obedu spat, a ob 16ih se zopet prigunca, da odpravi par strank. Vsi drugi — slobodno jim, da se vrnejo, nekateri po 2—4 ure daleč domov, zgubivši v najhujšem poljskem delu — ves dan. Drugi, tretji itd. dan, se jim zna pripetiti isto. Ko pa konečno enkrat eden prihaja na vrsto — pripetilo se je meni — mu g. maršal prijazno odkimuje: «Mi dispiace non ce piu nulla — e venuto tropo tardi!« Med tem, ko se sedaj na ta način zapravlja dragoceni čas — izpostavljal bo trafikant po zimi svoje zdravje, čakajoč v vrsti ure in ure v mrzli veži — na milost omenjenih gospodov. Gospod major, poveljnik fin. straže v Postojni, pa poslovanje še ovira, mesto bi je pospeševal — kakor da bi človek res ne imel drugega posla. Vse gre lepo, kakor v Avstriji pred 50 leti! Na kratko: Od kr. kinančnega ravnateljstva v Trstu zahtevamo, da se tudi v interesu tobačne uprave pobriga za to in stvar preišče ter: 1.) Nastavi za oddajo tobaka sposobne uradnike in v zadostnem številu — da se bo oddaja redno vršila. 2.) Dodeli zalogi soli par mož fin. straže — saj jih cele čete pohaja po Postojni — ki bi pomagali pri nalaganju soli. Trafikantu ne nese dobiček, da bi za to delo jemal seboj ali najemal pomočnike. Najenostavnejša in obenem boljša rešitev bi bila seveda, da se zaloga odda zopet privatniku v zakup. Seveda, zastonj ne bo nikdo robotil fiskusu. Dokler je bila zaloga v privatnih rokah, ni bilo čuti pritožbe; sedaj pa ne kaže drugega, nego trafike opustiti in svoj »izvrstni« tobak naj gospodje sami prodajajo in sami pušijo, jahajoč mirno naprej svojega »šimeljna«; — to bo še najenostavnejše. Naše potrpežljivosti je konec. **Eden za vse.**

S Pivke. Pred kratkim se je tukaj dovršila komedija, ki bo zanimala posebno lovske kroge.

Kakor znano, je naš dični g. civilni komisar Cavali strasten lovec. Ni ga dneva da ne bi hodil s puško na rami po polji ali po hosti. Že lansko leto, predno je bil lov sploh dovoljen, je lovil kar vprek, čez drn in strn, ne meneč se, čigavo je lovišče, kdo plačuje lovsko najemščino. Ker pa sam še ni imel orožnega lista, mu je šel na roko gozdar K. Iz urada v Postojni mu je nesel puško skozi mesto na polje in mu jo tam izročil, in veselo pokanje in vrvenje kar dveh psov se je začelo po lovišču, ki je je imelo v zakupu neko Postojnsko lovsko društvo — seveda brez vednosti ali dovoljenja tega društva. To lovsko društvo pa je imelo v zakupu tudi del lova, pripadajočega občini Slavina. Ta lov je pridobilo društvo v podzakup od najemnika Slavinskega lova, bivšega oskrbnika kobilarne v Prestranku, g. dra. Stafeja. Ker je po polomu l. 1918 kobilarna v Prestranku prešla v oskrbo civilnega komisarjata, si je g. Cavali takoj prilastil ves Slavinski lov, akoravno mu je bilo znano, da so imeli Prestranski gospodje ta lov v najemu le kot **zasebniki,** ker uprava kobilarne ni trpela, da bi se plačeval tuj lov, ker ga je imela kot lastnega dovolj. No, in ko je letošnjo spomlad došel bivši oskrbnik, g. dr. Stafe, in doznal te privične razmere, je kratkomalo pri sodniji vložil kazensko ovadbo. Iz teh škripcev si je pa g. civ. komisar znal pomagati na prav priprost način. Dokazal je — s kakimi dokazili, nam ni znano — da je Slavinski lov vzelo v najem oskrbništvo kobilarne, a ne g. dr. Stafe. S tem je pa tudi dosegel, da je podzakup z omenjenim lovskim društvom smatral neveljavnim vzlic tozadevni pogodbi, vzlic temu, da je to društvo ta lov že dve leti uživalo in plačevalo najemščino istemu civilnemu komisarjatu! Svoj preklic najemne pogodbe je, med drugim utemeljil, tudi z dejstvom, da ta podzakup ni označen v lovskem katastru. Bodi mu pa povedano na uho, da je njegov lovski kataster popolnoma nezanesljiv, popolnoma za nič, ker za ves politični okraj ni vpisan niti eden podzakupnik, akoravno je bivše okrajno glavarstvo priznalo in odobrilo vse podzakupe. Tako si je ta veliki Nimrod znal pomagati iz zagate in se rešiti sitne sodniske preiskave in zasledovanja. Da pa ne bi prišel v navzkrižje tudi z lovskim društvom Hubertus, po čegar loviščih je lovil, je zaprosil to društvo za sprejem kot člana. In društvo ga je z navdušenjem imenovalo častnim članom. Nam se sicer ta korak zdi neumljiv, a mora že imeti kako politično ozadje, kajti pri društvu sta dva stara, izvežbana politikarja, ki sta — kot bivša poslanca — na tem polju doma; menimo pa, da v tem imenovanju častnim članom osebe, ki je društvu namenoma škodovala, tiči najbolj krvava zafrkacija, ki je sploh možna.

Od Sv. Lucije do Rajbla. Kako da je v naših gorah, o tem je čitati le redkokedaj. Vozil sem se z avtomobilom v Kobarid. Vstopila je odlična gospa, s tremi otročiči. Ker je ta gospa žlubodrala le laški, sem že mislil, da je tujka; ali, imena otrok Srečko, Vanda, Nada, se nikakor niso strinjala z mojim mnenjem. Ker jo otroci po večini niso nič razumeli, začela je na to govoriti vse dvojezično: »Te vržem skozi okno, te buto fora« itd. Vaško dekle, ki je gospo poznalo je vprašalo: »Gospa, ali ste Vi in Vaši malčki že popolnoma pozabili naše govorice, ali se sramujete tega?« In gospa je energično odgovorila: »Io parlo come voglio«, in nadaljevala še nergičneje: »Srečko, dove ti a messo la baretta, dove, ti a perso, maladetto mulo.« »Kedo te kaj razume,« je odgovoril jokaje malič. »Kje imaš kapo, razumeš, krota?« In Srečko užaljen: »Snou sem jo.« Seveda so potniki občudovali junaško damo in »bastardno« energijo.

Kobarid je sicer od vojne skoro netaknjen, a vendar izgleda precej čudno. Ulice imajo še vedno slovenske napise, zato so pa napisi na trgovskih tablah večinoma laški, ali pa dvojezični in pisani v taki slovenščini, da jo človek, rojen v tem stoletju, ne razume. N. pr. »Teknini urat za škoto v vojni«. Prenočeval sem v zavedni slovenski gostilni, kjer so mi, ko sem vprašal po računu prenočišča, odgovorili: »Prenočišče ni nič; če že hočete, darujte kaj za družbo Sv. Cirila in Metoda,« in postavili so pred me nabiralnik.

Srpenica je zanimiva s svojimi napisi, piazette, razne vie itd., Bovec je podrt, obnovljenih je le par hiš. Tudi tu sem videl nabiralnik za slovenske šole.

Na potu v Log sem srečal deklino iz Bavšc. »Kam, gospodična, dober dan?« »Bon giorno signore, sousa, ero quatro anni a Genova, e cusi ho domenticato la lingva Slava.« »Ali Vas ni sram kaj tacega izustiti, ko se Vam vidi, da ste nekje od tu doma!« Si che sono, da noi a Bavsica, parla la meta Italieno.« »Seveda, če so vsi take koze kot ste Vi.« Slišala je še nekaj ostrejših, na katere je pa odgovarjala — v čisti slovenščini. Da niso prišli nasproti neki vojaki, ki so se pridružili, bi bil fine našega pogovora gotovo krepka klofuta.

Predno prideš v Log, te zabode v oči: »Osteria Firenze«, in v Logu »Albergo Nuova Italia, Osteria Roma, Osteria Venezia in Milano«; ko pa ogleduješ te zanimive napise, se ti gotovo kedo približa in meni užaljeno: »Kaj se smejite tabljam, gospod; vedite, tega nismo sami napravili. Bil je tu hud, zelo strog brigadir in na njegov ukaz smo bili prisiljeni izobesiti te smešne napise, ali pa zapustiti Italijo. Vidite tako je, če ne verujete, pa se imformirajte.« Na Predilu je še »Osteria Savoia«.

V Rajblu so Via Indipendenza, razni corsi, itd. Potoval sem od tu s potnikom, ki je prišel iz Nemčije in mi je pravil: Pri nas gre še še, a ko je prišel človek sem, na ta kraj, se mu zdi, da je v deželi norcev.

Sokol v Idriji je priredil dne 15. t. m. javno telovadbo, ki je velike važnosti in pomena, ker je društvo s svojim nastopom pokazalo resno delo v telovadnici, kakor se ne vidi nikjer na zasedenem ozemlju. Enakomerna izvežbanost, dosegajoča vrh, ki se da doseči v kratkem času z novinci, je pokazala pravilnost strokovnozgojnega dela, in je pričala o vzorni disciplini na telovadišču. Razveselilo nas je, da so posetili to prireditev tudi bratje in sestre iz Cerknega, Logatca, Postojne in Sp. Idrije, ter se prepričali, kaj se da doseči z jekleno sokolsko voljo v sicer slabih okoliščinah. Ob določeni uri se je pričela javna telovadba ob mnogobrojni udeležbi, kar značí, da Sokol uživa med prebivalstvom velike simpatije. Nastop se je vršil v naslednjem redu: proste vaje članic (22 telovadk), člani na orodju (5 vrst), članice na orodju (3 vrste), vrsta članov na visoki bradlji, vaje s kiji (članice) in proste vaje članov (36 telovadcev). Člani in članice so izvajali proste vaje VII. vsesok. zleta v Pragi ob spremljevanju godbe društva »Naprej«, ki je svirala nad pričakovanjem dobro, zakar se ji zahvaljujemo. V splošnem moramo nastop pohvaliti. Točna in enotna izvedba prostih vaj je zahtevala od mladih novincev, telovadcev in telovadek, več ko telesno gibčnost in izvežbanost ter je pokazala jasno veliko vzgojevalno moč Sokolstva tudi v nravstvenem oziru. Videl se je uspeh sokolske šole, šole vztrajnosti, ki jo naziva Tyrš »šolo samozatajevanja«. Enotnost in skladnost ki jo je bilo opažati pri težkih prostih vajah, duh edinstva, složnosti in skupnosti, ki je preveval četo mladih telovadek in telovadcev, je vplival tudi na navzoče občinstvo, ki je moralo spoznati, da je treba pri sokolski telovadbi poleg telesne izvežbanosti duševnega dela, pozornosti in skrajne pokorščine. Uvideti je moralo, da telovadci in telovadke ne znajo obvladati samo svojih mišic, marveč so se z rednim pohajanjem v telovadnico naučili tudi zatajevanja, podrejati svojo voljo, skladati svoje moči z drugimi k vzajemnemu delu. Razumljivo je, da se je pri nastopu zapazilo še marsikaj, kar se mora izbrisati, toda zgodi se gotovo, ako bodo vsi bratje in vse sestre vršile točno svoje prostovoljno prevzete dolžnosti tudi v nadalje tako vestno, ko doslej.

S tem nastopom pa idrijski Sokol ni končal svojega dela, temveč je predložil v njem le nekak račun ter nevednežem in zadiruhom pokazal, da je njegovo delo smotreno, koristno duhu in telesu.

Iz Volč pri Tolminu. Dne 15. avgusta je naše Bralno in pevsko društvo priredilo po mnogoletnem prestanku pevsko in dramatično predstavo. Pomembnost tega dogodka je izrazito označil v kratkem, a jedrnatem in iz srca kipečem govoru govornik doli z odra. Menil je: Danes je za naše Volče velepomemben dan: praznujemo jubilej — 25letnico nedelovanja na društvenem in kulturnem polju. V zadnjih letih so bili vzroki temu v grozni nesreči, ki jo je prinesla vihra vojne nad našo lepo, a sedaj opustošeno vas; v predvojni dobi pa v žalostnih medsebojnih razmerah, ki so divjale po vsej deželi, ko je brat pobijal brat. Danes zaključujemo to žalostno dobo: danes smo združeni na odru in poslušalstvo. Brat je podal roko bratu v bratski ljubavi za složno delo za kulturni napredek naroda. — Tako približno je govoril g. Edi Manfreda. Govoril je sebi in nam vsem iz srca. In resničnost njegove besede je potrdil ves potek prireditve. Vspeh truda skupne ljubavi je nadkrilil vse naše nade. Po 25 letih mirovanja in — to je naravna posledica — samimi novimi močmi je dosegel pevovodja g. Andrej Majnik naravnost presenetljiv vspeh. Možki in mešani zbor je izvajal pevske točke tako skladno in s take — na kar bi posebno opozarjali vse pevovodje — čisto in čutstveno izgovarjavo milega in pomembnega besedila naše pesmi, da je bilo občinstvo kar vzhičeno. Čuli smo tudi sopranistinjo-solinistinjo, ki je delala čast sebi, društvu in pevovodji, Enodejanko »Putifarka« so izvajali mladi ljudje, ki večinoma niso bili še nikdar na odru. A vendar je šlo gladko, da je ta veseloigra vzbujala salve smehu. Srečanje se je vršilo za toliko in tako primernih dobitkov, kakor vidiš kaj takega le redkokedaj na deželi. In to občinstvo in pa razpoloženje v njem. Številnost in požrtvovalnost udeležnikov sta izraženi v sijajnem gmotnem vspehu; kosmati dohodek je nadkrilil 4000 lir! Moralični vspeh pa se je zrcalil v trenotku, ko je godba zasvirala »Lepo našo domovino«: vse občinstvo je vstalo, se odkrilo — prireditev se je vršila na planem — in pelo z uprav pobožnim vzhičenjem. Posebno pohvalno moramo omeniti, da je bil tudi vnanji okvir prireditve urejen tako okusno, da ni videti z lepa kaj takega na deželi. Vse odičenje odra n. pr. je bilo kakor da je po načrtu kakega arhitekta. Okusno in simbolično. Pa ta red in disciplinarnost. Na vsej oficijelni prireditvi in pozneji svobodni zabavi ni bilo ninajmanje nepriličnosti vkljub ogromni množici, ki se je zbrala iz domačo sosednjih vasi, a tudi oddaljenih. V posebno častnem številu so prišli od Sv. Lucije. Na svobodni zabavi so se spomnili tudi družbe sv. Cirila in Metoda. Jubilej žalostne dobe se je razvil v prepredosten dogodek. Na tem se imamo zahvaliti oživljenemu «Bralnemu in pevskemu društvu.« Naša dolžnost je, da je podpiramo v bratski ljubavi in da je varujemo kot punčico v svojem očesu. Dan 15. avgusta je sijajno dokazal, da te gore so in o-stanejo — **naše gore,** ker naš je ta zlati rod, ki živi v njih! Krasen predel so — naše lepe domovine!

Nezaslišano početje nekega zaljubljenega italijanskega stotnika. Neka vasica na Vipavskem je imela pred nedolgim časom tudi laško posadko, ki je bila prebivalcem, samo priprostemu kmetskemu ljudstvu, v veliko nadlogo. Zato je zavladalo po vasi veliko veselje, ko so vojake prestavili nekam ta na Tirolsko. Toda oni so silno neradi odšli, zlasti pa njihov dični »capitano« in »tenente«. Koliko korakov in prošenj sta ta dva napravila pri svojih vojaških in civilnih predstojnikih, da bi še nadalje tu ostala! Posrečilo se jima je sicer za nekaj mesecev odhod odgoditi, a konečno sta vendar morala — iti z vsem živim in mrtvim materijalom vred. Še celo mačke in vrabci, kar jih niso vojaki za svojega kapitana postrelili, so se tega za vas zgodovinskega dogodka razveselili. Le par punčad je menda na tihem solze lilo. Kar je pa počenjal že par mesecev pred to zanj tako tragično premestitvijo gospod »capitano«, je več ko nečuveno. Smrtno se je bil namreč zaljubil v neko vaško krasotico, ki pa ni hotela njegova postati. In verjel bo le, kdor je videl, in videla je cela vas, kako je ta nelubljeni zaljubljenec cela dva meseca po vasi dejanski jokal in prosil na vso mile »viže«, kogarkoli je srečaval, naj za božjo voljo posreduje, da ga bo njegova izvoljenka vzljubila. Ker so se mu ljudje smejali, jih je zmerjal s »ščavi« in žugal, da bo dal vse postreljati. Ako le ni hotelo biti konca prošenim groženj, so nekateri dotični mladenki svetovali, naj se odstrani iz vasi vsaj toliko časa

---

uveril, da je gospodarstvo napačno, da ni nič drugega nego rednik gospodarskih uradnikov, in da pojde vse pod zlo, ako ne bo pomoči še o pravem času.

Belizar je ostal glje časa v Jalševu, da uredi v

dolder bo vojaštvo prestavljeno. To se je tudi zgodilo. A »capitano« je prosil za dopust in zopet izvohal njeno prebivališče. In tam jo je neviden zasačil, ko se ji izprehajala po mestu s svojim zaročencem, bolje situiranim gospodom, in v kapitanu je zavrela že itak gorka laška kri in je dejanski zahrbtno napadel dotičnega gospoda, ga s palico na vso moč od zadaj udaril po glavi, da se je na tla zgrudil. Stvar bi bila imela usodne posledice, da ni »capitano« prosil oproščenja. V paradni uniformi se je odpeljal do njega, ko je okreval, in ga prosil za »perdono«. Nedolgo potem so odšli. In vsak pameten bi sodil, da je s tem ta ljubezenska afera zaključena. Kaj še! Še sedaj ni miru pred njim. Ravno te dni je dotična mladenka dobila pismo, na katerem je bil naslov pisan italijanski z nepoznano pisavo, sicer bi je bila zavrnila neodprto, pismo pa je bilo nemški pisano. Pismo, celih osem strani dolgo, ji je napovedalo: »Ali poročiš mene, ali smrt tebi, tvoji materi in onemu zaročencu, ki se zdaj k tebi vozi, in vsem, ki so krivi, da nisi moja.« To je faktična vsebina tega nemški pisanega pisma. »Capitano«, ki ne razume nemške besedice, je najel pisca temu pismu in konča z besedami: »Ovadi me, roviniraj me, kar sem tu gori zažugal, se bo zgodilo, in zato se brez strahu lastnoročno podpišem.« Sledi njegov lastnoročni podpis. Seveda, če bi ne bilo že poprej omenjenega napada na javni ulici, in grozenj na družino dotične mladenke, bi se vzela stvar mogoče za »špas«. Toda previdnost je lepa reč, in zato je bilo to prijazno pismice oddano v svrho postopanja na pristojno mesto. In radovedni smo, če se i tukaj ne uresniči pregovor, ki pravi, da »kavka kavki oči ne izkljuje.«

DAROVI

— Albanci za Sv. Ivanski dramatični odsek: Šmuc 5L.; po 2 L: druga Albanka, predlagani P., puntar, Dr. S., min. z. zadev, Ivan K., Ant. Antonovič, da bo več K-r; po 1 L.: Ferluga in dva druga, Iskarjot, krojač Štefan, Drago, fuhrmann, Danilo Kovač, Joško in brat, gori in ne gori, predsednik, prva Albanka, Albanec od tu, Pina, Colombin, oni, ki pije pivo —; skupaj 38 L.

Književnost in umetnost

Ljubljanski Zvon št. 3. ima tole vsebino: F. Gelar: Sveti Martin. — Ivo Šorli: Gospa Silvija (dalje). — N. F. Preobraženskij: Od zarje do zarje. — Milan Fabjančič: Zlatniki (konec). — France Veber: Bergsonova teorija smešnega. — Marija Kmetova: Brez tál (dalje). — Rad. Peterlin-Petruška: Romanca. — Ivan Zorec: Tonček in Ančka (dalje). — Alojzij Gradnik: Na goriškem pokopališču. — Književna poročila: Oton Župančič: Mlada pota (Miran Jarc). — Noviji slovenski pisci (I. A. G.). — Franjo Horvat-Kiš: Istarski puti (Ivo Šorli). — G. Petronij Arbiter: Posebna pri Trimalhijonu (Dr. Pipenbacher). — Avgust Strindberg: Ispovesti jednog ludjaka (Fran Albrecht). — Naši prevodi. — Nove knjige.

Vsebina 4. številke: Igo Gruden: Barkovlje. — Rad. Peterlin-Petruška: Na samem. — Igo Gruden: Kriška dekleta. — Ivo Šorli: Gospa Silvija (dalje). — Miran Jarc: Ob tihi vodi. — R. Krivic: T. G. Masaryk kot estetik in literarni kritik. — Janko Glaser: Spomin. — Ivan Zorec: Tonček in Ančka (konec). — France Veber: Bergsonova teorija smešnega (dalje). — F. Gelar: Budnica. — Marija Kmetova: Brez tál (dalje). — Ivan Albrecht: Tomijeve Tine mlada leta. — Književna poročila: Cankar Ivan: Moje življenje (J. A. G.). — Sto let slovenske lirike (Janko Glaser). — Capuder Karol: Naša država (Anton Melik). — Popović Vasilij: Istorija Jugoslovena (Milko Kos). — Markič Mihael: Izpopolnjena in izenostavljena silogistika (Fr. Veber). — Kronika: Narodna Galerija (K. Dobida). — Naši prevodi. — Nove knjige.

Urednik: Dr. Joža Glonar. — Izhaja 12 krat na leto in stane 70 K. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Sodna ulica štev. 6. — Last in založba »Tiskovne zadruge«.

Gospodarstvo

Tržaška kmetijska družba vabi vse kmetovalce, kmetijske korporacije in županstva, da naročijo po najugodnejših zadružnih cenah do konca tega meseca vse potrebščine za jesen in prihodnjo spomlad, in posebno superfosfat, amonijski sulfat, modro galico, žveplo, semena itd.

Kdor je plačal sladkor, ga mora dvigniti takoj, kdor ga ni še plačal, takoj plačati.

Letošnja žetev v raznih državah. Poljedelski zavod v Rimu naznanja na podlagi zbranih podatkov, da cenijo severne države žetev pšenice na 220 milijonov tovorov, a žetev rži na 221 milijonov tovorov. V Kanadi kaže žetev vrlo dobro. Dasi je v gotovih krajih primankovalo dežja, cenijo, da bodo naželi 82 milijonov tovorov pšenice. V Severni Afriki (Algier, Egipet, Maroko, Tunis) bo znašala žetev pšenice 17 milijonov tovorov. Za ostale države še ni podatkov. Ve se, da bo žetev pšenice v Nemčiji, Belgiji, Češkoslovaški, Franciji, Luksemburški, Nizozemski, Švedski in Jugoslaviji dobra, a na Angleškem, v Škotski, Finski in Švedski srednja. Dobro žetev rži pričakujejo v Belgiji, Luksemburški, Nizozemski, Švedski in Jugoslaviji, a srednje v Nemčiji, Finski in Češkoslovaški. V žitnem pasu Avstralije je bilo mnogo dežja. V angleški Indiji junijska žetev ni bila povoljna, in je začasno prepovedan izvoz pšenice. Živahen je izvoz iz Argentinije.

Kako je v Rusiji

Bertrand Brussele, poznati političar i profesor univerziteta u Cumbridgeu dobio je od ruske vlade dozvolu, da kao privatna ličnost prati delegate engleske radničke stranke na putu u Rusiju. Sada objelodanjuje svoja opažanja u listu »Nation«.

Brussele bio je od 11. maja do 16. juna u Rusiji. Pošto nije bio izričito pozvani gost sovjetske vlade, to je mogao da vidi što oficielni delegati radničke stranke nisu primetili. O svome putovanju veli:

Od granice do Petrograda, a i na daljem putu vozili smo se u luksusnom vozu, koji je bio pun napisan o socijalnoj revoluciji i o proletarijatu cele zemlje. Svuda su nas dočekivali pešadijski pukovi sa muzikama, koje su svirale internacionalu, dok su gradjani skidali kape a vojnici odavali počast. Ulaze u vagone čuvali su baškiri u paradnim uniformama. Jednom rečju učinjeno je sve da se osetimo kao princ od Walesa (koji sad u triumfu putuje po engleskim kolonijama). Priredjene su bezbrojne službene svečanosti, banketi, skupštine i parade. Ove su priprave učinjene u mišljenju, da smo mi došli u Rusiju da posvedočimo solidaritet engleskog radničkog pokreta sa ruskim komunizmom. Polazeći sa takvog gledišta, učinjeno je sve, da mi postanemo propagandisti boljševizma. Mi smo nasuprot željeli da ustanovimo sve moguće o ruskim prilikama i vladinim metodama. To je medjutim bilo nemoguće u atmosferi kraljevskog svečanog putovanja. Iz te razrožnosti nastajala je često prijateljska svadja. Dok su boljševici, s jedne strane, gledali da nam protumače kako će krasna biti jedna parada ili banket, pokušavali smo mi njima dokazivati da bi nam bila milija nenoćljiva šetnja po ulicama. Pošto ja nisam bio član delegacije, smatrao sam se manje obvezan od mojih drugova da prisustvujem propagandističkim skupštinama, čije govore smo već unapred važnost znali. Na taj način bilo mi je omogućeno ne samo govoriti sa zvaničnim ličnostima, nego i u razgovorima sa prolaznicima na ulici i seljacima ustanoviti kakav utisak čini novi sistem na prosečnog gradjana.

* * *

Što sam najpre u Rusiji zapazio to je osnovna razlika izmedju teorije boljševizma i načina kako se te teorije tumače medju ekstremnim socijalistima u Engleskoj. Engleski prijatelji sovjetske Rusije predpostavljaju si diktaturu proletarijata kao neku novu formu demokratskog ustava, u kojoj radnici, muževi i žene, imaju pravo glasa dok se deoba birača vrši ne po izbornim srezovima nego i po zanimanju. Oni misle da u svakom sistemu proletarijat znači ono, što oni zamišljaju, ali da diktatura ne znači ono što se obično običava razumeti pod imenom diktature. To je baš obratno od istine. Kad ruski komunist govori o diktaturi onda to misli u doslovnom smislu, ali kad govori o proletarijatu daje toj reči neko osobito značenje .On pod tim razumeva samo klasno osvešteni dio proletarijata: pristaše komunističke stranke. U pojavi »proletarijat« uključuje on ličnosti, koje nikako nisu proleteri kao Lenjin i Čičerin, ali koje zastupaju prave nazore, ali isključuje n. pr. nadničare, koji nemaju prokušanih nazora kao »lakaje buržoazije«. Komunist koji je uveren o ispravnosti svoje partijske dogme smatra privatno vlasništvo kao uzrok svega zla. On je o tome tako osvedočen da ne preza ni od kakve mere, pa bile te i najokrutnije, koje mu se čini potrebitom da državu uredi ili čuva. Ali on sebe baš tako malo štedi kao i druge. Isti motivi, koji odredjuju njegov isposnički život, uzrokuju i njegovu okrutnost. Svaka opozicija biva bez milosrdja satrta bez da se prezira metodi caristične policije, čiji organi vrše još i danas svoju staru službu.

* * *

Boljševizam je spolja aristokratski a unutra je oduševljen za borbu. Komunisti imaju sva dobra i loša svojstva jedne mlade i za život sposobne aristokracije. Oni su hrabri, energični, imaju osebine vodja i uvek su spremni da služe državi. S druge su strane brutalni, bezobzirni, preopterećuju svoje nameštenike i ugrožavaju živote prolaznika brzim tempom svojih avtomobila. Oni su jedini sopstvena vlast i zbog toga imadu nebrojene prednosti. Većina njih, mada su u načinu života daleko od luksusa, imadu bolju hranu od ostaloga naroda. Samo ličnosti, koje u politici vrede, smeju imati automobil i telefon. Isto tako dobivaju lakše putne objave a mogu kupovati u sovjetskim radnjama, gde su cene pedesetputa jeftinije od običnih cena.

* * *

Pravi komunist je internacionalan. Lenjina s kojim sam jedan sat razgovarao, zanimaju interesi ostalih zemalja baš toliko, koliko i intreesi same Rusije. Rusija u ovom momentu ima za njega vrednost kao uzor socijalne revolucije. Lenjin će pre žrtvovati Rusiju, nego svoj revolucionarni pokret, ako ga neko stavi pred takav izbor, što je ortodoksno shvaćanje i kod mnogih redje to sasma pošteno misle. **Nacionalizam je medjutim naravni i instruktivni osećaj. Iz ponosa zbog uspeha revolucije javlja se on opet u srcima komunista.**

* * *

Vidio sam Trockoga u operi u Moskvi. Britanska delegacija sedela je u carskoj loži. Pošto je Trocki s nama u predsobllju govorio, pristupio je balustradi i stajao je sa skrštenim rukama dok je publika burno aklamirala. Nato je Trocki rekao nekoliko reči, kratko, oštro formulisanih, da vojničkom preciznošću, koje je svršio sa poklikom: »Živeli naši hrabri drugovi na frontu.«

Ovo je publika tako prihvatila kako bi to prihvatila i londonska publika godine 1914. u jesen.

To in ono

Keko je v Rusiji? — Pred par dnevi se je vrnil iz Rusije v domovino neki naš rojak. Pripovedoval je marsikaj zanimivega, med drugim tudi o vrednosti rublja in o zaslužkih v Rusiji. Zaslužil je na dan do 3000 rubljev. Toda kaj mu je pomagala ta ogromna svota denarja, ko pa je moral plačati za eno jajce 300—400 rubljev, za en kilogram kruha 2900 rubljev. Ko je prišel na Dunaj je rublje menjal. Za 1000 rublev je dobil 20 avstrijskih kron. To sta, reci in piši — dve liri!

850.000 klobukov iz pasje dlake je bilo leta 1916. izvoženih iz Mandžurije. V Mandžuriji in Mongoliji redijo posebne vrste psov, ki dajejo krasno dlako in prinašajo domačinom velik zaslužek. Dlaka je dolga in raznobarvna, čisto črna, pa čisto bela. Ko se dekleta tam ženijo, jim dajo za doto večje število psov.

Priprosto sredstvo za uspavanje navaja dr. Erbstein v »Zeitschrift für phisik.-diartet. Therapie«. Kdor ne more zaspati, naj vzdigne roki nad glavo in naj se prime za posteljo. Že čez par minut se čuti utrujenost, a treba je še dalje vstrajati v tej poziciji, potem se kmalu zaspi. Dr. Erbstein trdi, da tak položaj posreduje, da kri odteče iz glave in trud povzroča, da pozabimo misel, ki nam ne da zaspati.

Umrljivost otrok v najvažnejših evropskih državah in glavnih mestih. Od sto porojenih otrok umrje (seveda v normalnih časih): na Ruskem 27'2%, v Franciji 14'3, v Nemčiji 16'6, na Švedskem 7'7, na Norveškem 6'7, na Angleškem 12'3, v Italiji 15'6, v Moskvi 35'6, v Kolinu 15'6, v Bukareštu 21'7, v Hamburgu 15'6, v Vratislavi 19'4, v Londonu 11'3, v Monakovem 19'2, v Parizu 10'5, v Marsilji 18'6, v v Berolinu 16'8%. Kakor razvidno umre najmanj otrok v severnih krajih.

Kako nastaja kratkovidnost? Nemški zdravnik dr. Levinson trdi, da ne nastaja kratkovidnost vsled približevanja predmetov k očesu, ampak vsled pripogibanja hrbta in glave pri delu. Vsled teže pada oko v tem položaju naprej, oko se raztegne in posledica tega je kratkovidnost.

Država brez analfabetov je Norveška. To dejstvo je toliko bolj znamenito, ker je ta država zelo redko naseljena. Na 1 km ima samo 8 prebivalcev. Cest in železnic ima prav malo, vasi v našem pomenu besede tam ni, selišča so raztresena posamezno daleč drugo od drugega. Zato pa morajo potovati otroci ure in ure daleč v šolo. V severnih krajih šole sploh niso mogoče. Tamkaj potujejo učitelji od doma do doma in ostajajo v vsaki hiši nekoliko tednov.

Izredni dogodek. Pred par meseci so poročali časopisi, da je gospa Debreulli, ki stanuje v mestu Vendre na Francoskem, povila četvorčke. Do sedaj je porodila že šest otrok, zdaj pa kar štirinaenkrat — dva dečka in dve deklici. Vsi štirje so popolnoma zdravi in čvrsti. Res izreden dogodek!

Pes poginil na grobu gospodarja, katerega je strežil 5 let. — O veliki pasji zvestobi nam priča sledeči dogodek. V Blanchestru je velik pes celih pet let strežil na grobu svojega gospodarja. Nikdo ga ni mogel zlepa spraviti z groba. Zadnje dni februarja t. l. pa je pritisnil hud mraz in zvesta žival je poginila na grobu gospodarja. Grob je zapuščal le tedaj, ko si je iskal hrane.

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

ABSOLVENT gimnazije, vešč slovenskega, nemškega in laškega jezika v pisavi in govoru išče mesto uradnika pri kaki tvrdki. Naslov pove uprava. 150

STALEN uradnik, sam, išče za 1. september meblovano sobo. L. Modic via Stazione štev. 8, IV. nadstropje. 151

22LETEN brivski pomočnik išče službe. Govori slovensko, laško in malo nemško. Brivnica, Ajdovščina 36. 152

PRODAM kozo z mlekom. Kariž, tovarna piva Dreher. 153

ZA ZLATO, srebro in krone plača najvišje cene Pertot, urar S. Francesco št. 15, II. n. 154

SREBRN DENAR in zlato kupuje po najvišjih cenah. Albert Povh, urar ul. Mazzini 46. 155

DRVA, bukova in hrastova, kupuje franko vagon, uradna teža nakladalne postaje, tvrdka Žnideršič & zeta, II. Bistrica. 156

STROJENJE, barvanje in izdelovanje kožuhovin. Najprimernejši čas za naročbo pred novo sezijo. Kožuhovinar Martellani. Ulica Gatteri 32. 158

PRODA se ena bisernica, brač III. in berde (bas) Ul. Rigutti št. 5, II. nadstr. 157

GLASOVIR, umetno okrašen, izvrsten glas, prodam v ponedeljek za 1700 L. Via Foscolo 6, vrata 13. 159

HIŠA, obstoječa iz kuhinje, sobe, hrama in vodnjaka (zraven vrt) blizu železniške postaje Sv. M. Magdalena hšt. 694, se proda po ugodni ceni. 141

DVE POSTELJI, enaki, iz trdega lesa, novi, z novimi vzmeti se prodaste ceno. Massimo D'Arzeglio 3, I. nadstr., vrata 11. 160

KONCERTNI GLASOVIR, skoraj nov nemške marke se proda na Garibaldijevim trgu 33, I. nadstr., vrata 4. 161

POROČNA SOBA IN KUHINJA, vse novo in moderno, se prodate na Garibaldijevim trgu, št. 33, vrata 4. 162

IZGUBLJENO. 15. t. m. se je izgubila pri Postojni na poti proti »Roubrkomadi« zlata damska ura. Pošteni najditelj je naprošen, da jo prinese, ker je drag spomin, proti dobri nagradi v trgovino Domicel v Rakeku. 163

TVRDKA Milan Kutin v Postojni, sprejme iz dobre poštene družine vajena, s primerno nabrazbo. 149

URADNIKA zmožnega italijanske korespondence išče trgovina z lesom Žnideršič & Zeta Ilirska Bistrica. 142

HARMONIJUM v izvrstnem stanju s 5 oktavami in 3 registri, močnim glasom, primeren za manjšo cerkev ali godbeni zbor se proda. Na ogled v ulici Conti št. 2, Haller. 138

PIANINO, glasovir kupim. Mirodilnica Žigon, Trst ulica XXX. Ottobre 8. 129

PRODA SE močen otroški voziček. Naslov pri upravi. 146

OKRAJNI ZDRAVNIK v Sežani sprejema vsak dan od 10—12. 139

NAJBOLJŠE štedilnike, vsake oblike velikosti, vpostavlja na mesto tudi na deželi. Mehanična delavnica Rudolf Škof, Via Rapacio štev. 4, Trst. 140

GLASOVIR skoraj nov in dobro ohranjen prodam po ugodni ceni. Danilo Načinović, gimnazijalec, Kršan Istra. 102

Kontoristinja

zmožna slovenskega, italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi s prakso **se sprejme** za takojšnji nastop. — Ponudbe s sliko je poslati na PIVOVARNO „ADRIA“ V SENOŽEČAH. (111)

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzorci Seidel & Neumann in „Singer“ Gast & Gasser

Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popravljanja.

Tvrdka ustanovljen l. 1873 **FRANCESCO BEDNAR** Trst, ul. Campanile 19

Zobozdravniški kabinet v Sežani št. 47, I.

Dr. FRANZUTTI

Izvršujejo se dela po najmodernejši tehniki; brezbolestno izdiranje zob; zlate krone kakor tudi umetno zobovje brez neba. Dela se jamčijo popolnoma. Cene brez vsake konkurence.

Sprejema ob nedeljah, torkih in četrtkih od 3—6 ure zvečer (110)

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. Sl. 225,000.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-13

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
ul. Cesare Battisti (prej Stadion) št. 21
sprejema hranilne vloge
od L 1 dalje.
Navadne vloge obrestuje po
4 1/2 %
večje po dogovoru
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.
Daje posojila
po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.
Uradne ure vsak dan izvzemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

JADRANSKA BANKA
Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000.000
Beograd, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.
Sprejema vloge
na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3 1/2 %, a v bancogiro prometu po 8 %.
Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes).
Bančni prostori v Trstu se nahajajo:
ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo
Telefon: štev. 1463, 1793, 2676
Blagajna posluje od 9 do 13

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Centrala v Ljubljani.
Podružnice:
Celje, Borovlje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst, Maribor
Delniška glavnica in rezerve: K 50.000.000
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 % na žiro-račune proti 3 % obrestovanja
Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.
Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

ŠIRITE „EDINOST“ !!

LCIA!
Edino mazilo Edino mazilo
ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko.
Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca štev. 12 - Telefon štev. 10

DREOSSI & C.-Trst
Trg Oberdan štev. 1.
Brzojavke: DREOSSI, Trst. Poštno hran. račun 11—55
Telefon: Prodajalna 14—57 Stanovanje 30—11
ZALOGA: (20)
Železnin, kovin in kuhinjskih potrebščin. — Orodje in poljske potrebščine. — Ogrodje za vrata, okna in pohištvo. — Verige, žebiji, železna žica.
Plošče iz litega železa za ognjišča. — Velika zaloga v to stroko spadajoče drobnarije. — Kuhalniki in štedilniki na petrolej. — Lesene grablje, srpi in kose ter zajamčeni brusni kamni.

ALBERT POVH URAR IN ZLATAR
se nahaja sedaj v novi lastni trgovini v ul. Mazzini 46
v bližini Goldonijevega trga. (109)
Velika izbera ur in zlatanine
Sprejema vsakovrstne poprave ur in zlatanine ter jamči za točnost.

PELLEGRINO CINCELLI
Trst - ulica Malcanton štv. 9 - Trst
(Hiša ustanovljena leta 1828.)
KOŽE in USNJE za ženske in moške.
Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.
Vse po ugodnih cenah Postrežba točna.

Brill
Najboljše mazilo za čevlje
Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72